

DELAVSKA ENOTNOST

4. 9. 1976 - ŠT. 35 - L. XXXV. - CENA 3 DIN

GLAVNI UREDNIK:
VOJKO CERNEČ

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

Slab odziv

Do pričetka desetega dvomesečnega političnega tečaja v organizaciji Zveze sindikatov Slovenije, Zveze socialistične mladine Slovenije in njenega centra za družbeno izobraževanje sta le še dobra dva tedna, prijav za tečaj pa z občinskih sindikalnih svetov malo, prav nerazumljivo malo. Vsak občinski, mestni zveziroma obalni sindikalni svet naj bi prijavil vsaj po enega tečajnika — tak je bil dogovor. Do 23. avgusta sta bila prijavljena le dva kandidata, po eden iz občin Ljubljana Moste-Polje in Murska Sobota. Kljub ponovnim pozivom in opominom se je ta teden število prijavljenih tečajnikov ustavilo pri številki pet. Enega tečajnika je prijavil še občinski svet ZS Trbovlje, dva tečajnika pa je prijavil nekdanji tečajnik iz ljubljanske delovne organizacije IMP.

O razlogih za tako slab odziv je mogoče ta čas le ugibati. Tako izredno majhno število prijavljenih tečajnikov ne glede na možne objektivne razloge vendarle vsiljuje vprašanje, ali se je v naši politični zavesti res že zasidralo spoznanje, da ni učinkovitega političnega delovanja brez dobre kadrovske politike — zelo pomembna sestavina te pa je tudi načrtovana skrb za družbeno izobraževanje političnih kadrov!

Nekaj podobnega se dogaja s prijavami za letošnji jesenski dvodnevni seminar v Dolenjskih Toplicah za vse dosedanje udeležence dvomesečnih političnih tečajev. S tečajniki je bilo že na pomlad na dvodnevni seminarjih po regijah dogovorjeno, naj bi tak aktualni seminar imeli vsako leto vsaj dvakrat, torej drugega še letošnji jesen. Upoštevanje so bile tudi želje tečajnikov, naj bi seminar ne potekal v dveh delovnih dnevih, zato je tudi načrtovan za 10. in 11. september, se pravi za petek popoldne in na pristo soboto. Spomladi so bili tudi dosedanja tečajniki mnenja, da je potrebno in koristno utrjevati vezi in oblike sodelovanja med tečajniki in sindikati in jesenski seminar naj bi bil namenjen obravnavanju aktualnih vprašanj v zvezi s predlogom zakona o združenem delu in uresničevanju samoupravne vsebine njegovih določil. Toda do 15. avgusta se je od dosedanjih 340 tečajnikov dvomesečnih tečajev prijavilo za seminar le 98 tečajnikov, do izteka minulega tedna pa le 144. Kje so razlogi za ta prav tako slab odziv, lahko tudi samo ugibamo. So posredi finančna sredstva, ali mnenje, da aktualni seminar ni potreben tistemu, ki ta čas nemara ne opravlja sindikalne funkcije, ali pa v čem drugem? Vsekakor si bodo občinski sindikalni sveti morali odgovoriti na ta vprašanja.

SONJA GAŠPERŠIČ

Šolska vrata so se odprla, s tem pa tudi skrb staršev, kako opremiti mladega šolarja za novo šolsko leto. Že samo šolske potrebščine, knjige in zvezki veljajo najmanj 800 do 1000 dinarjev. Nekateri šolarji se opremito na vsakoletnem ljubljanskem

sejmu knjig, vendar je to včasih kupovanje „mačke v vreči“. Nikoli ni namreč jasno, ali bo stara šolska knjiga letos še veljavna ali ne.

Foto: A. AGNIČ

PRIPRAVLJENO JE POROČILO O POTEKU IN REZULTATIH JAVNE RAZPRAVE O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Zelena luč za zakon

Odbor za samoupravljanje pri RS ZSS je sprejel poročilo o poteku in rezultatih javne razprave. Poročilo opozarja tudi na naloge družbenopolitičnih organizacij pri uresničevanju ustavnih in zakonskih določil

Sedaj že lahko zelo prijemljivo govorimo o poteku in rezultatih javne razprave o osnutku zakona o združenem delu v naši republiki. Tekla je od aprila letos. V maju in juniju so se v pretežni večini delavci in delovni ljudje v temeljnih samoupravnih okoljih opredelili do posameznih poglavij in členov „male ustave“. V teh dneh dobivajo tudi delegati konference slovenskih sindikatov, ki bo razpravljala o rezultatih javne razprave, pismeno poročilo, ki ga je sprejel odbor za samoupravljanje pri RS ZSS hkrati z vsemi pripombami, stališči in predlogi k posameznim poglavjem osnutka zakona in posameznim členom.

Očitno je bila dosedanja jav-

na razprava med najbolj temeljitimi izmenjavami mnenj o nekem zakonskem dokumentu, saj je v njej sodelovalo blizu 500.000 delavcev in občanov. Tudi več kot 1.000 pripomb na 200 členov v osnutku zakona potrjuje naše trditve. Dejstvo je, da so se v večini temeljnih organizacij združenega dela v občinah — žal manj v krajevnih skupnostih in v samoupravnih interesnih skupnostih — lotili javne razprave tako, kot smo se dogovorili že na začetku. Resnici na ljubo pa moramo omeniti, da dobra tretjina pripomb na osnutek zakona o združenem delu ni dovolj pretehtana, kar opozarja, da predlagalci pripomb niso temeljito pretehtali osnutka zakona o združenem

delu in še manj upoštevali vsebinsko soodvisnost posameznih določil. V takih primerih verjetno ni treba posebej opozarjati na to, da zakonskih rešitev niso soočili z dosedanjimi samoupravnimi razmerami.

Dve tretjini pripomb na določila v osnutku zakona bomo lahko koristno uporabili v dopolnjevanju zakonskih določil, nekatere pa lahko že ta trenutek ocenjujemo tudi kot spodbudo za novo republiko in zvezno zakonodajo pa tudi za samoupravno zakonodajo v združenem delu.

Uvodne določbe in poglavje o družbenoekonomskih odnosih je bilo v središču pozornosti. Velika večina delavcev meni, da so temeljne rešitve, ki jih nakazuje zakon, sprejemljive. Posamezniki bi seveda želeli videti v zakonu tudi modele za delitev dohodka in osebnih dohodkov ter recepte za delitev, predvsem pa recepte, kako uresničevati pravice iz minulega dela.

Delavci se v večini primerov strinjajo s predlaganimi kaznimi, ki morajo biti seveda utemeljene, saj s tem ščitijo prizadevne delavce pred slabimi. Poročilo pa še posebej poudarja, da je treba zakonska določila opredeliti tako, da ne bo mogoče omejevati izvirnih pravic delavcev v združenem delu, ki

so že zagotovljene z ustavo. V javni razpravi so se delovni ljudje izrekli za mešane disciplinske komisije z zunanjimi člani, čeprav imajo pomisleke, ali so določbe, ki omogočajo ustanavljanje skupne disciplinske komisije na ravni delovne organizacije, najbolj primerne, ker je po ustavi in tudi v osnutku zakona o združenem delu jasno, da se pravice in obveznosti iz delovnih razmerij uresničujejo v temeljni organizaciji združenega dela. Disciplinski postopki so po mnenju večine razpravljavcev premalo opredeljeni. To se posebej velja za določbe, ki so povezane s povrnitvijo škode, povzročene na družbenih sredstvih. Pretehtati pa bo treba tudi probleme in predloge za dopolnitev poglavja o povezovanju osebnega dela z združenim delom.

In še to: če nismo v celoti zadovoljni z javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu v krajevnih skupnostih in temeljnih samoupravnih interesnih skupnostih, velja nasloviti kritiko za to razen na osnovne partijske organizacije, krajevne konference SZDL in osnovne organizacije ZSMS tudi na osnovne sindikalne organizacije, ki vsaj v tem delu javne razprave niso naredile vsega.

M. HORVAT

ALI STE POZABILI NA ZGODOVINO?

Koroškimi sindikatom, ki se trudijo s telegrami povabiti naše delovne ljudi, da si ogledajo demokratične pridobitve druge avstrijske republike, želimo v opomin zabeležiti teh nekaj vrstic. Kajti namesto da bi vabili naše ljudi, bi bilo gotovo bolje, če bi si avstrijski in še posebej koroški sindikalni funkcionarji podrobneje in ogledali zgodovinske knjige iz njih potegnili kakšen nauk. Delovni ljudje socialistične samoupravne in nevrščene Jugoslavije imajo zgodovinsko in moralno pravico protestirati ob vsem tem, kar se dogaja in kar se je dogajalo na Koroškem. Protestne izjave naših organizacij in posameznikov so odraz njihove globoke razredne in nacionalne zavesti in rezultat težkih zgodovinskih izkušenj, ki sta jih naš delavski razred in narod

prestala, preden sta si sama, z lastno krvjo izbojevala svobodo in samoupravno socialistično demokracijo. Naša internacionalistična dolžnost je, da avstrijski delavski razred in njihove svobodne sindikate spomnimo na nekatera zgodovinska dejstva, ki bi jih lahko opomnila, da ni minilo niti 50 let od tedaj, ko so prav tedanjim avstrijski svobodni sindikati postali žrtev avstrofašizma (izraz je vzet iz uradnih avstrijskih zgodovin).

Vsa leta nazaj smo v naših izjavah izražali naše upanje, da avstrijski sindikati — ki so, kot sami trdijo, temelj avstrijske demokracije — ne bodo šli v kompromis s tistimi silami, ki tolerirajo nacionalšovinistično dejavnost, ki se šopiri, zahvaljujoč „širokogrudnosti“ avstrijske demokracije. Prav ta „širokogrudnost“ pa omo-

goča vzdušje, v katerem se s hladnokrvnimi potezami sprejemajo odločitve o etnocidni dela nekega naroda, ki ni žrtvoval veliko le za svojo svobodo, temveč tudi za svobodo vsega avstrijskega ljudstva in avstrijskega delavstva.

Naj avstrijski sindikalni voditelji svojemu članstvu obrzložijo zgodovinsko resnico o nastanku druge republike in naj ga opozorijo na čas med leti 1934 in 1945. Morda se heimatdienstovske parade in izzivanja ne bi zaključevala tako, kot se končujejo sedaj.

Naj koroški sindikalni voditelji obrazložijo svojemu članstvu, da je Avstrijo okupiral (in priključil) Hitlerjev rajh in da so Avstrijo in Koroško osvobodile čete protifašistične koalicije, med njimi tudi naši partizani (in ne oku-

pirali, kot to trdi zvezni kanceler).

Naj koroški sindikalni voditelji povedo svojemu članstvu, da je bila neodvisna in svobodna Avstrija vzpostavljena z državno pogodbo šele leta 1955 pod pogojem, da ne bo dopuščala več nobene nacistične dejavnosti, da bo zagotovila enako svobodo tudi narodnostnim manjšinam, in najbrž se prav v tem ne razumemo! To, kar govori in počenja na Koroškem Heimatdienst in še nekateri, močno spominja na oživljanje nacizma. In imeti zaprte oči pred tem, je — milo povedano — velika napaka. Naj se sindikalni voditelji na Koroškem zavedajo, da si s tem nalagajo veliko zgodovinsko odgovornost! Zato še enkrat: ne vabite nas na ogled, pogledajte raje v zgodovino in se zamislite!

TISKOVNA KONFERENCA

Osrednja slovenska proslava ob 40-letnici stavk tekstilnih in gradbenih delavcev Slovenije bo v soboto, 18. septembra v Kranju. Na njej pričakujejo 25.000 udeležencev, ki jih bo prvi nagovoril predsednik RS ZSS inž. Janez Barborič, medtem ko bo slavnostni govor imel predsednik CK ZKS France Popit.

Tako so na tiskovni konferenci, ki je bila v četrtek v Domu sindikatov v Ljubljani, novinarjem slovenskega tiska in RTV povedali predstavniki odbora za proslavo štiridesetletnice stavk tekstilnih in gradbenih delavcev Slovenije. Tovariši Rudi Ganzič, Branko Babič in Janko Liška pa so novinarje opozorili na najpomembnejše dogodke tedanjega stavkovnega gibanja, ki so ga tisoči delavcev doživeli kot veliko življenjsko izkušnjo in učinkovito šolo za nadaljnje boje s podjetniki, policijskim režimom, razdiralci delavske enotnosti in kmalu nato tudi s fašističnimi okupatorji in domačini izdajalci.

KAJ SMO STORILI...

Odločilne etape

V zadnjih dveh letih, zlasti pa letos, se je v slovenski kemični industriji marsikaj premaknilo na bolje. Samoupravna organiziranost dobrega dela delovnih organizacij iz te dejavnosti — gre za tri sestavljene organizacije: Chemo, Lek-Krka in Polikem — tudi vsebinsko prerašča v tehnološko zaokrožene in dohodkovno povezane gospodarske organizacije. Strokovnjaki in družbenopolitični dejavniki „tehtajo“ posamezne gospodarske in samoupravne poti, po katerih naj bi slovenska kemična industrija dosegla položaj, ki ga mora imeti v slovenskem in tudi v jugoslovanskem gospodarstvu glede na širše družbene koristi.

Širše družbene koristi postajajo vse bolj tisti aspekt, ki ga „priznavajo“ in upoštevajo tudi v posameznih delovnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih. Res pa je, da do naštetih pozitivnih premikov ni prišlo z lahkoto, saj novi odnosi krepko, v posameznih primerih pa kar usodno posegajo v življenje kolektivov. Zavoljo tega je do sprememb in do dogovorov prihajalo šele potem, ko so kolektivi videli ekonomsko nujno takšnih korakov — sprememb proizvodnih programov, delitve dela, skupnih vlaganj, itd. Pogosto pa so bili potrebni tudi veliki napor političnih aktivov v delovnih organizacijah pa družbenopolitičnih skupnosti, da so premagali predsodke zaplotniškega gospodarjenja in bojazni za lastno socialno varnost ob posledicah, ki jih prinaša povezovanje s sorodnimi podjetji (delitve dela).

Sindikati v tej dejavnosti je na vseh ravneh svoje organiziranosti odigral pomembno vlogo spodbujalca za uresničevanje posameznih zahtevanih nalog, pri katerih pa so iz različnih razlogov nosilci nekotnikaj zaspali. Tako je denimo sindikat, konkretno republiški odbor sindikata delavcev kemične industrije, odločilno prispeval k pravočasni sprejemanju temeljev srednjeročnega plana te dejavnosti, pomagal je kolektivu Pirusa iz Rač pogledati prek plota lastnega dvorišča, da se je povezal s SOZD Chemo, kamor po naravi svoje proizvodnje tudi sodi. Omeniti velja tudi posvet proizvajalcev premaznih sredstev (iz SOZD Polikema), ki ga je sklical RO tega sindikata na temo delitve dela med posameznimi SOZD, medtem ko so povezovanje Donita, Svita in Melamina v OZD Donit spodbudile osnovne organizacije sindikata teh kolektivov.

Da pa ne bomo samo hvalili sindikata delavcev kemične industrije, povejmo, da je ostalo še veliko nedokončanega tako strokovnega kot družbenopolitičnega dela pri uresničevanju načel nove ustave in zlasti zakona o združenem delu. Velikanski zalogaj bo samoupravno organiziranje delovnih organizacij in sestavljenih organizacij v smislu določil zakona o združenem delu. V sestavljenih organizacijah, denimo, združevanje sredstev se ni izvedeno, pri čemer mnogi v posameznih delovnih organizacijah niso jasna načela soudeležbe na dohodku, ki nastaja na podlagi soudeležbe pri investiranju. Skleniti je treba tehnološke verige: marsikateri člen je še ostal zunaj sestavljenih organizacij združenega dela, čeprav vanje še kako sodi. Skratka, pred strokovnimi in družbenopolitičnimi dejavniki v kemični industriji so najtežje in najbolj odločilne etape gospodarske in samoupravne reorganizacije te panoge.

B. RUGELJ

VEČ KOT DELO

Letošnje mladinske delovne akcije so praktično končane, čeprav bodo nekatere sklenili sredi septembra. Znani so tudi številni delovni uspehi mladih, ki so s svojim delom ponovno dokazali pomen mladinskih delovnih brigad za hitrejši razvoj naše družbe še posebej na manj razvitih območjih, kamor so se mladi s svojimi akcijami predvsem usmerili.

družbenopolitičnih uspehih, ob množični udeležbi in ob izrednem pomenu za okolja, kjer so brigade delale in živele, ne smemo prezreti tudi nekaterih napak in slabosti, ki bi jih veljalo do prihodnje pomladi temeljito analizirati. Slišati je glavo, da je bilo med brigadirji še vedno premalo študentov in dijaške mladine iz tistih središč, kjer je najbolj čutili malomeščanstvo in po-

odnose, na kar so mladi, razumljivo, še posebej občutljivi.

Vodstva ZSMS v naseljih, občinah in republikah so morala nekajkrat odločno ukrepati — in tako je tudi prav. Vsekakor pa bi si morali prizadevati, da bi sodelovali v prihodnjih letih kar največ mladih in zato zagotoviti ustrezna sredstva, poskrbeti za še boljše priprave, posebej kadrovske, poiskati vse pester oblike mladinskih delovnih akcij, ki bi bile morda vezane tudi na domače kraje in hkrati javno in odločno pokazati na vse tiste, ki nečesto priznati pomena mladinskih delovnih brigad ali jih celo ovirajo zaradi osebnih nasprotovanj ali ležernosti do uresničevanja sprejetih nalog.

Ne gre samo za spoznanje, da napake in slabosti odmevajo med mladimi, čeprav je tudi res, da razvajene in nezadovoljne hitro prizadevajo tudi povsem razumljive razmere iz brigadnega življenja in dela. Gre predvsem za to, da morajo biti brigade v resnici mesto, kjer mladi ne ustvarjajo samo boljših pogojev za družbo, temveč se hkrati ob delu tudi kalijo kot samoupravljavci, ki bodo morali v kratkem na svoja ramena sprejemati vedno težje naloge. Vse to pa seveda še zdaleč ni samo naloga mladih, temveč še mnogih drugih, naj si gre za raven organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti ali pa za občine in republiko.

JANEZ KOROŠEC

Komunist za DE

Vendar je delovni pomen teh akcij samo del resnične vsebine. Tradicija prostovoljnega dela mladih izhaja že iz narodnoosvobodilnega boja, prav tako pa tudi iz najtežjega obdobja graditve naše domovine oziroma odpravljanja strahotnih posledic vojne vihr. Žal smo potem nekaj let pozabljali na pomen prostovoljnega dela mladih, ker so zlasti v obdobju liberalizma nekateri, ki so imeli dokaj besede, poudarjali, da je delo mladih predrago in da pomeni izgubo za družbo. „Mladi opravljajo“, so govorili, „predvsem tista opravila, ki jih lahko zaupamo samo nekvalificiranim delavcem. Ti pa seveda naredijo mnogo več in razen tega jih vedno bolj nadomeščajo stroji“. In žal smo se šele takrat, ko smo začeli z mladinski delovnimi akcijami spet skorajda orati ledino, začeli ob posledicah, ki so se kazale pri mladih, zavedati, kam nujno privede takšno gledanje na soodvisnost med ljudmi in stroji, ki ne prenese nobene človeške logike v naši družbi.

Če bi namreč mladinske delovne akcije ocenjevali samo s stališča materialnih vrednosti, bi nujno pozabljali na človeške vrednosti, ki jih prinašajo akcije. In razveseljivo je, da so uspehi vsako leto večji. Vse to pa je mnogo dragocenejše kot samo delo, kajti misel, da na teh akcijah mladi ne gradijo samo družbe, temveč hkrati tudi sebe, predstavlja resnico, ki je mnogo več od neštokrat povedanega gesla. Spoštovanje dela, tovarništvo, solidarnost, zavest o potrebnosti vsakogar v naši družbi in podobne vrednote so nujnosti, ki bi jih morali zagotovo v naši družbi mnogo skrbneje negovati, kot pa jih v resnici. To mora biti tudi najvažnejši življenjski pomen namena mladinskih delovnih akcij, saj je seher na brigada tudi šola samoupravljanja in s tem praktična in teoretična vzgoja mladih samoupravljavcev.

Prav zato nam morajo biti tudi letošnje delovne akcije v poduk in razmislek. Ob številnih delovnih in

trošniško miselnost, kar nedvomno kazi odnose med mladimi. V nekaterih občinah so predvsem zaradi slabe propagande in informiranosti zbrali manj brigadirjev, kot bi lahko pričakovali, v drugih so se predvsem naslonili na mlade, ki so jim v delovnih organizacijah odobrili plačane dopuste, v tretjih pa je bilo toliko prijav, da vseh sploh ni bilo mogoče upoštevati. Poleg tega v nekaterih brigadah ni bilo najbolje urejeno glede prehrane, prostega časa, zdravstvenega varstva in higijene, kar je predvsem posledica včasih morda pretiranega varčevanja s sredstvi za te namene, če se primerjamo z drugimi republikami. Tudi o nekaterih kadrovskih rešitvah ni bilo slišati najboljšega mnenja, kar je vsekakor oviralo prijeteljsko delovno vzdušje in še posebej kazilo samoupravne

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

DRAVOGRAD

Predsedstvo občinskega sveta ZSS je na zadnji seji sklepalo o zaključni problematiki konferenci, na kateri bodo delegati vseh osnovnih organizacij sindikata in družbenopolitičnih organizacij te koroške občine 15. septembra obravnavali sklepno politično oceno o javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu ter nadaljnje naloge sindikatov pri uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja. Ko pa so člani predsedstva ocenjevali akcijo poglobljanja samoupravnih odnosov, so med drugim ugotovili, da so v vseh delovnih kolektivih v občini — z eno samo izjemo — opravili javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu.

V javni razpravi je sodelovalo precej delavcev, uspešno je potekala razprava tudi v krajevnih skupnostih, nekoliko slabše pa v samoupravnih interesnih skupnostih.

IZ REPUBLIŠKIH ODBOROV

SINDIKAT DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE: IO je razpravljalo o pripravi poročila o javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu, ki ga bodo obravnavali na seji republiškega odbora. Seznanil se je tudi z osnutkom samoupravne sporazuma o varstvu pri delu v kemični industriji Jugoslavije, sejo pa je sklenil z obravnavo primerjalne analize gospodarjenja organizacij kemične industrije Jugoslavije v minulem letu, ki jo je posredoval zvezni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije.

SINDIKAT DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ SLOVENIJE: Svoj jesenski delovni program je RO začel uresničevati s sejo IO. Na njej so se pogovorili o sklicu plenarne seje RO (ta bo 16. septembra) in o pomembnosti obeh točk dnevnega reda: organizacijski in vsebinski oceni javne razprave o osnutku zakona o združenem delu ter o programu dela RO do septembra 1977.

Poleg tega so člani izvršnega odbora obravnavali informacijo o posvetovanjih z udeleženci samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki jih je RO organiziral v letošnjem prvem polletju, razen v PTT prometu, kjer bo posvet septembra.

Pri oceni posvetov je treba posebej povedati, da prometne dejavnosti, izjemno Luke Koper, z razporejenimi sredstvi za osebne dohodke niso prekoračile po samoupravnih sporazumih dogovorjenih sredstev. Sorazmerno malo je tudi takih delovnih organizacij, ki so lani kršile samoupravne sporazume v dejavnostih prometa in zvez. Tem so skupne komisije udeležencev sporazumov že izrekle ustrezne kazni.

E. K.

DELAVCI SPRAŠUJEJO — PREDSEDNIK ODGOVARJA • DELAVCI SPRAŠUJEJO — PREDSEDNIK

Ozirnica — do boljše rešitve!

Bora Jovanovič, kvalificirani delavec iz Beograda, Jove Iliča 89, sprašuje:

Ali se bodo sindikati tudi letos angažirali v organiziranju nakupa ozimnice?

Bodo! To predvsem zato, ker ni dokončno rešeno, še zlasti v mnogih

velikih mestih in industrijskih centrih, trdno, nenehno in dolgoročno preskrbovanje delavcev s kmetijsko-živilskimi izdelki. Če sindikat tega ne bi delal, bi se ne zgodilo samo to, da bi delavci pozimi v posameznih krajih drago plačevali živila, ampak tudi to, da živil sploh ne bi bilo ali

pa ne dovolj in pravočasno.

Vemo, da organiziranje nakupov ozimnice, gledano dolgoročno, ni rešitev niti izhod. Trajnejša in prava rešitev je na drugi strani: v povečanju kmetijske proizvodnje in v povečanju organizacij s tega področja s predelavo, trgovino in porabo. Nuj-

no bi bilo vnaprej vedeti, kaj bomo in po kateri ceni pridelovali, tako da bi bili zadovoljni porabniki in proizvajalci.

V sindikatih vidimo rešitev za boljše preskrbljenost s kmetijsko-živilskimi proizvodi mest in industrijskih centrov prav v odpravljanju sedanjih pomanjkljivosti, v širšem povezovanju, ki bo omogočilo, da bi našli rešitve tudi za vse tisto, kar zdaj otežkoča preskrbo: zgraditev skladišč in hladilnih naprav ter reševanje drugih vprašanj proizvodnje in trgovine.

Sindikati se in se bodo še naprej zavzemali za takšne rešitve. Dokler jih ne bo in dokler sistem preskrbovanja za živili ne bo povsod dobro deloval, bomo organiziranju nakupa ozimnice pričeli tam, kjer preskrbljenost ni zadovoljiva. Dokler do tako, se bo sindikat ukvarjal tudi z ozimnico ne glede na kakršne koli pripombe, češ da je to praktičnem in podobno. To je trenutni ukrep, ki pa lahko prispeva, da bi se delovni ljudje pravočasno in v ugodnih okoliščinah oskrbovali s potrebnimi živili.

Organizacije sindikata bodo na podlagi ocene razmer skrbele za organizirano preskrbo z ozimnico. Pri tem pa morajo imeti vseeno glavno vlogo specializirane organizacije v proizvodnji, predelavi in trgovini kmetijsko-živilskih proizvodov ter organizacije družbene prehrane, banke in podobno. Te morajo biti pravzaprav konkretni nosilci akcije za preskrbo z ozimnico.

STAŠA MARINKOVIČ

SAŠA MICKI

RAZISKOVANJE JAVNEGA MNENJA

NOVI PUBLIKACIJI

Raziskovalni center za samoupravljanje pri RS ZSS deluje že deseto leto. Prva brošura je izšla 1. septembra 1966. leta (Mitja Švab, Pavel Vindišar: Mnenja delavcev industrije in rudarstva SR Slovenije o družbeni in ekonomski reformi). Programska osnova raziskovalnega centra je v proučevanju družbenih odnosov s stališča socioloških, politoloških, ekonomskih in samoupravnih procesov. številne raziskave, ki so jih opravili sodelavci centra, so pomagale do mnogih novih spoznanj ali pa so opozorile na probleme, kar je pomembno koristno osnovo v političnih akcijah in delu. Uporabnost izsledkov kot tudi metodologije za raziskovanje mnenj, stališč in ocen delavcev glede aktualnih družbenih procesov je bila že mnogokrat preverjena in potrjena. Seveda je navzlic temu pri proučevanju naše družbene prakse nujno nadaljnje iskanje poti in izpopolnjevanje raziskovalnih metod.

Pred nedavnimi sta bili zaključeni

dve raziskavi: raziskava o delavcih iz drugih republik v slovenskem gospodarstvu in Ljubljani ter raziskava ocen in stališč delavcev v slovenskem gospodarstvu glede lanskih družbenopolitičnih aktualnosti.

Publikacija o delavcih iz drugih republik v slovenskem gospodarstvu in Ljubljani (Javno mnenje št. 56) je prispevek k proučevanju notranjih (jugoslovanskih) ekonomskih migracij. Osrednja pozornost v raziskavi velja delavcem iz drugih republik, ki so ali se zaposlujejo v vseh panogah našega gospodarstva. Bralec lahko v publikaciji ugotovi, iz katerih republik prihajajo, v katerih panogah se zaposlujejo, kako dolgo ostajajo v Sloveniji, kakšna so njihova pričakovanja in problemi in seveda — kakšna in kolikšna je integriranost teh delavcev v novem socialnem in delovnem okolju.

Druga publikacija: „Delavci o svojem družbenoekonomskem položaju“ (Javno mnenje št. 57) skuša osvetliti stališča in ocene delavcev v

JURE BILIČ, sekretar v IK predsedstva CK ZKJ, v razgovoru za časnik „Pitanja“:

Res je, da smo se po nekaterih težavah, krizah odločili za restrikcije, ki pa so bile v osnovi uperjene proti konservativnim in reakcionarnim silam, pred katerimi smo branili socialistično samoupravljanje, našo svobodo in neodvisnost. V teh predhodnih restrikcijah je bilo videti, kot da se to nanaša tudi na politične, demokratične svoboščine in ustvarjanje nasploh. Zame je to prehodni pojav. To ne postaja sistem. Restrikcija ni naš sistem. Če so bili restriktivni ukrepi, če so morda še danes, je potrebno najprej videti, proti kakšnim pojavom so usmerjeni. Vendarje je bistveno nekaj drugega: to, da želimo v temeljih spremeniti družbene odnose, ki naj bi zagotovili bolj demokratične svoboščine. Demokracija v socializmu ni količinsko in operativno vprašanje, temveč problem bistvene spremembe družbenih odnosov. Ali niso sprejete nove

ustave, odločitve X. kongresa ZKJ in vse, kar danes delamo, ogromen prispevek razvoju najširše svobode in demokracije? In kaj je slednjic svoboda in demokracija, če ne prav množično sodelovanje ljudi pri upravljanju z usodo družbe, v kateri živijo?

Ali ste v vaši organizaciji že izbrali sindikalnega zaupnika Prešernove družbe?

V tovarni „Dekorativna“ v občini Ljubljana-Šiška je bila več let uspešna zaupnica Prešernove družbe JOŽICA GIMPELJ. Njo je zamenjal VILI MOKOREL, ki je zbral za letošnje knjižne zbirke PD že 167 naročnikov.

DVE TRETJINI NEIZKORIŠČENIH ŠTIPENDIJ TITOVEGA SKLADA ZA MLADE DELAVCE

ZAPOSTAVLJENI KRITERIJ

Zakaj ne omogočamo strokovnega napredovanja mladim, tehnično nadarjenim delavcem

Skupščina Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev SR Slovenije bo prihodnji torek obravnavala in potrjevala predloge izvršnega odbora za štipendiranje v šolskem letu 1976/77. Letos, 25. maja, so v sredstvih javnega obveščanja objavili že drugi razpis štipendij, odkar obstaja ta sklad tudi v naši republiki. Razpisanih je bilo 120 štipendij, od tega 60 namenjenih mladim delavcem.

Naše razmišljanje naj tokrat velja vprašanju, kakšen je bil letošnji odziv na razpisane štipendije za mlade delavce. Znano je, da je bil prvo leto ta odziv izredno nezadovoljiv in da so bile takrat dodeljene štipendije Titovega sklada le dvema ali trem mladim slovenskim delavcem.

Letošnje predloge so posredovale skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov, predlagatelji kandidatov pa so bile družbenopolitične organizacije oziroma samoupravni organi. Do prvotnega roka, 15. julija, je bilo posredovanih le 94 predlogov (od tega 32 za mlade delavce), do nadaljnjega roka, 16. avgusta — pa še 19 predlogov (še 7 za mlade delavce).

Pri prvem pregledovanju predlogov je izvršni odbor ugotovil, da mnogi predlagatelji niso upoštevali razlage kriterijev za podelitev Titove štipendije, ki je bila sprejeta na zadnji seji skupščine Titovega sklada in posredovana javnosti. Gre za obsejše razlago, kako dosledno uveljavljati merila pri ocenjevanju družbenopolitične angažiranosti, učnih oziroma delovnih rezultatov in razredne pripadnosti kandidatov za štipendiranje.

Predvsem letos znova ugotovljamo izredno slab odziv na razpisane štipendije za mlade delavce, saj je bilo za razpisanih 60 štipendij posredovanih komaj 39 predlogov. Največ predlogov je posredovala skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma občine Maribor, in sicer kar 10, občina Ljubljana-Siška 4, po 2 kandidata so predlagale občine Ljubljana-Vič, Kočevje, Šmarje, Trzic in Vrhnika, 15 občin pa po 1 kandidata mladega delavca.

Od predlaganih 39 mladih delavcev bo izvršni odbor 21 kandidatov predlagal skupščini Titovega sklada za odobritev

štipendije, medtem ko drugi ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev pravice do te izjemne štipendije. Kaže torej, da bosta dve tretjini štipendij za mlade delavce ostali neizkoriščeni. Pri predlogih za mlade delavce so bili slabo opredeljeni predvsem rezultati njihovega dela.

KJE SO TEHNIČNO POSEBNO NADARJENI MLADI DELAVCI?

In kaj je mogoče k letošnjim predlogom kandidatov za štipendijo Titovega sklada iz vrst mladih delavcev še dodati? Število predlogov, kakorkoli je še vedno zelo skromno, je v primerjavi z lanskim letom vendarle skoraj podeseterjeno. Ob skrbnem prebiranju predlogov pa se vsiljuje misel, da so se predlagatelji, še posebej samoupravni organi, vse premalo ogledovali po tehnično nadarjenih mladim delavcih, po tistih, ki na svojih delovnih mestih dosegajo izredne delovne rezultate, po mladih, že uveljavljenih ali še ne uveljavljenih (nepriznanih!) racionalizatorjih in novatorjih. Prav ta kriterij pa razpis posebej poudarja, saj je v njem zapisano, da bodo pri odločanju o štipendiranju mladih delavcev upoštevali tudi, „če pri svojem delu dosegajo nadpovprečne delovne rezultate in so aktivni na področju novatorstva in iznajdljivosti“.

Po tem kriteriju nismo v Sloveniji v dveh letih predlagali niti enega samega mladega delavca za štipendijo Titovega sklada! Pa vendar je znano, da imamo prav Slovenci danes iz vrst generacij, ki so se šolele že po vojni, na univerzi in v proizvodnji veliko odličnih strokovnjakov, celo znanstvenikov, ki so se težko prebijali po strmih stopnicah izobraževanja ob delu ali po delu v proizvodnji, tako rekoč od vajenca do najvišjih akademskih naslovov. Tudi danes nam tehničnih in drugih talentov

med zaposlenimi mladimi delavci prav gotovo ne manjka, le da smo očitno bolj slepi za delovno afirmacijo mladih, medtem ko hitreje priznavamo in upoštevamo njihovo družbenopolitično angažiranje.

V knjigi „Inventivna dejavnost v združenem delu“, ki smo jo v založbi Delavske enotnosti izdali letos, so v poglavju „Znanstveno tehnološka revolucija in mi“ citirane tudi misli Borisa Kidriča, ki jih je izrekel v svoji obrazložitvi predloga zakona o izumih in tehničnih izboljšavah 1948. leta. Takole pravi: „Izumitelji, novatorji in racionalizatorji so pionirji pri izgradnji naše države, na čelu delovnega razreda v borbi za socialistično preobrazbo naše države... Med številnimi pomnjkljivostmi in slabostmi je treba takoj izkoreniniti vse tiste, ki so očitno nastale zaradi nezadostne skrbi naših ustanov in vodilnih za zagotavljanje primernih pogojev za razvoj izumitelstva, ali pa se kaže v birokratskem odnosu do izumiteljev, predvsem novatorjev in racionalizatorjev.“

Te misli Borisa Kidriča navajam, ker se zdi, da so še aktualne kljub razvitemu samoupravljanju. Ali nismo povsem odpovedali tiste danes, ko naj bi poiskali tiste mlade delavce, ki jih k novatorjem in racionalizatorjem lahko prištevamo, če ne že z vsemi atributi za njihove konkretne uspehe pa vsaj glede na njihova očitna nagnjenja, težnje in hotenja.

KAKŠNE SO POKLICNE TEŽNJE MLADIH DELAVCEV, KANDIDATOV ZA ŠTIPENDIJE TITOVEGA SKLADA?

Seveda se bo moral tudi Titov sklad usmeriti na štipendiranje študija za poklice, ki so združenemu delu najbolj potrebni. Izvršni odbor Titovega sklada pa je ob letošnjih predlogih kandidatov za štipendije mladim delavcem celo ugotovil, da se kandidati ne odločajo niti za smeri svojega osnovnega poklica, pač pa predvsem za izobraževanje v politični oziroma družboslovni smeri.

Ob podrobnejšem pregledovanju predlogov iz vrst mladih delavcev lahko ugotovljamo naslednje: res je, le slaba tretjina predlaganih kandidatov se želi izobraževati bodisi v svoji stroki (strojni tehnik na strojni fakulteti) bodisi v stroki, ki ustreza napredovanju v panogi (po gostinski šoli na višji upravni šoli), čeprav bi pričakovali, da bo poklicno že usmerjeno nadaljnje izobraževanje med mladimi delavci praviloma pogostejše. V drugo skupino, sicer bolj maloštevilno, lahko razporedimo tiste, ki želijo uresničiti svoje, nemara prav zaradi denarnih težav v mladosti neuresničljive želje in talente: nekateri, ki imajo poklicno šolo, želijo postati učitelji, gradbeniki želijo postati likovniki, elektriki glasbeni pedagog, ključavničar letalski tehnik itd. Bolj zaskrbljujoča je usmeritev kakih 20 mladih delavcev (od skupaj 39 kandidatov!), ki se opredeljujejo za višješolski ali visokošolski študij politološke in družboslovne smeri. Seveda v načelu pri posamezniku ne bi smeli imeti pomislekov, če želi tudi kvalificiran delavec ali tehnik nadaljevati študij na teh študijskih smereh, toda že samo podatek, da se je kar 8 kandidatov odločilo za študij na višji upravni šoli, kaže, da je močna težnja mladih delavcev zapustiti proizvodno delo in se preseliti v pisarne. Nemara je to tudi posledica podcenjevanja dela v proizvodnem procesu v praksi in miselnosti o tem, da hitro kaj veljaš, če si, denimo, ekonomist, pravnik ali upravni delavec. Nemara zato iščejo mladi delavci svojo boljše perspektivo predvsem zunaj delovnega procesa. Očitno smo v tovarnah še vse premalo storili za to, da bi se mladi delavci navduševali za lastno nadaljnje strokovno izobraževanje praviloma v smeri, ki so si jo izbrali že z dosedanjim poklicem. Res je, da vsako pravilo pozna izjeme, toda po letošnjem beru predlogov za štipendije Titovega sklada mladim delavcem lahko, žal, le ugotovimo, da so izjeme tisti, ki se žele strokovno izpopolnjevati v svojem sedanjem poklicu.

SONJA GAŠPERŠIČ

Medsebojna razmerja v združenem delu

V javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu posvečajo delovni ljudje veliko pozornost zlasti četrtemu poglavju osnutka, ki govori o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, torej o vprašanjih, ki smo jih doslej imenovali „delovna razmerja“ in jih urejali s posebnimi zakoni. Mnogo pripomb leti že na sam pojem „delovno razmerje“, ki se je ponovno pojavil, čeprav v zadnjem zakonu ne obstaja, temveč se je uveljavil nov pojem „medsebojno razmerje“. Več razpravljavcev sodi, da ne gre za delovno razmerje v starem smislu besede, vendar ta pojem vzbuja asociacijo na mezni odnos, ki smo ga že davno presegli.

Razpravljavci zlasti kritizirajo rešitve, ki jih ponuja osnutek zakona o pripravnikih: po njem lahko vsaka organizacija združenega dela sprejme toliko pripravnikov, kolikor hoče, zatem pa jih lahko brez odgovornosti za njihovo nadaljnjo usodo odpusti, kar je slabša rešitev od dosedanje. Hkrati pa razpravljavci podpirajo prizadevanje, da bi s pomočjo novega zakona okrepili delovno disciplino. Zavzemajo se tudi za primerne ukrepe v primeru kršitve discipline. Izogibati bi se bilo treba formalnim rešitvam, po katerih bi bili v zakonu predvideni disciplinski ukrepi sredstvo v rokah tehnokracije; družbenopolitične organizacije so se dolžne zavestno bojevati za uredničevanje discipline, kar je tudi osnovni namen predlaganega zakona.

Tudi denarne kazni so v središču pozornosti javnosti, predvsem med delavci. Nekateri nasprotujejo denarnim kaznim, češ da bodo prizadele predvsem delavce v neposredni proizvodnji, kajti njih je najlažje kaznovati. Če bodo že ostale, morajo biti pogoji za njihovo izrekanje bolj natančno opredeljeni.

Pogosto neumestno uporabljamo izraz „nedelavci“, ker tisti, ki ne delajo dovolj, temu niso vedno sami krivi. V mnogih primerih gre za slabo organizacijo in za pomanjkanje dela ter še za druge probleme. Kadar gre za ostre kazni zaradi zamujanja, ne bi smeli pozabiti, da je vzrok zamujanja pogosto slabo organiziran promet. Delavci niso proti večji disciplini niti niso proti kaznovanju prekrškov, vendar je treba pogoje kaznovanja točno opredeliti, da ne bi prišlo do zlorab pri uresničevanju zakona.

Kot je znano, je po osnutku zakona o združenem delu možno prekiniti delovno razmerje zaradi nediscipline, neodgovornosti, izdajanja poslovnih skrivnosti ali podobnega — o tem ni dileme. Toda ali je treba človeka po sili zakona upokojiti? O tem vprašanju zelo razgoreto razpravljajo tako ljudje iz prakse kot ugledni pravniki. Večina sodi, da je treba ta del gradiva točneje opredeliti, kajti posamezne formulacije dopuščajo različne razlage, tudi takšne, ki lahko delavcu škodijo.

Nove samoupravne ustanove — javni pravobranilec in sodišča združenega dela — so v določenih razmerah drugostopenjski organi za reševanje sporov v kolektivu. V takšnem primeru je prvostopenjski organ delavski svet. Kadar nastopa delavski svet kot drugostopenjski organ, sprejme prvi sklep komisija organa upravljanja. Pogledi na to vprašanje pa so različni. Nekateri sodijo, naj bi delavski svet ne imel prevelikih pravic; kadar bi bil prvostopenjski organ, naj bi bil drugostopenjski organ zbor delavcev. V tem primeru bi problem rešili v kolektivu, preden bi se obračali na nekoga zunaj njega. Vendar pa večina misli, da so rešitve, ki jih predlaga osnutek zakona, zadovoljive in da jih je treba podpreti, čeprav bi jih kazalo v nekaterih primerih tudi dopolniti. Točneje bi bilo treba opredeliti tudi nekatera vprašanja o vlogi sindikata, ki je sicer omenjen na 33 mestih v zakonu, kljub temu pa ni dovolj jasno, na kateri organ, izvršni odbor ali sindikalni forum se delavec lahko obrne, če potrebuje zaščito ali pomoč.

Še vedno tudi ni enotnega stališča o tem, ali naj bodo v disciplinske komisije vključeni predstavniki občine ali ne.

VINKO BLATNIK

Preizkušnja naše sposobnosti

iz albuma sindikalnih delavcev

Mirko Hajdinjak, predsednik med-občinskega sveta Zveze sindikatov za Pomurje, ne sodi v „stare gardo“ sindikalnih delavcev. S sindikalnim delom se je pričel poklicno ukvarjati pred dobrima dvema letoma, kljub temu pa je njegova družbenopolitična bera bogata.

Kot sina napredne družine v Odrancih, kjer je bil oče kovaški mojster, še niti ne 17 let starega, ga je okupator zaprl. Nemška taborišča so bila do konca vojne njegov dom. Po vojni se je vrnil v Pomurje in se preselil v Lendavo, kjer je bil nekaj časa organizacijski sekretar okrajnega komiteja SKOJ, član okrajnega komiteja Ljudske mladine ter organizator kmečkih fantov in deklet za udeležbo v mladinskih delovnih brigadah. Tudi sam je kot brigadir in komandir čete sodeloval pri gradnji proge Brčko-Banovići, bil je v brigadi v Albaniji in še na prenekateri akciji.

„Mladinske delovne brigade in delo v SKOJ ter kasneje v Ljudski mladini so bile moje prve šole za življenje. Izobraževale so me, me oblikovale in mi vcepljale čust kolektivnosti in tova-

rištva. To so bili lepi časi,“ se spominja Mirko Hajdinjak.

Po „svojih univerzah“ je bil Mirko Hajdinjak nekaj časa matičar v Lendavi, gozdni delavec, industrijski miličnik v lendavski Nafti... „Spoznal sem, da bo potrebno končati neko šolo, saj je postajalo delo vse zahtevnejše in tisti, ki smo takoj po vojni zagrabili za krampe in lopate in bili družbenopolitični delavci, smo bili največkrat brez šolske izobrazbe. Vpisal sem se v dopisno srednjo ekonomsko šolo in jo končal. Nove delovne dolžnosti v kmetijskih zadruzah so zahtevale novo znanje.“ Pred leti je zato končal srednjo kmetijsko šolo in nato po „direktorovanju“ v KZ Lendava postal vodja prodaje v lendavskem Varstroju.

„Vedno sem se najbolje počutil med delavci. Vendar sem bil nekoliko presenečen, ko so mi povedali, naj bi prevzel dolžnost predsednika med-občinskega sveta zveze sindikatov. To je odgovorna in zahtevna funkcija. Še posebej sedaj, ko so naloge, dolžnosti in pravice sindikata v združenem delu

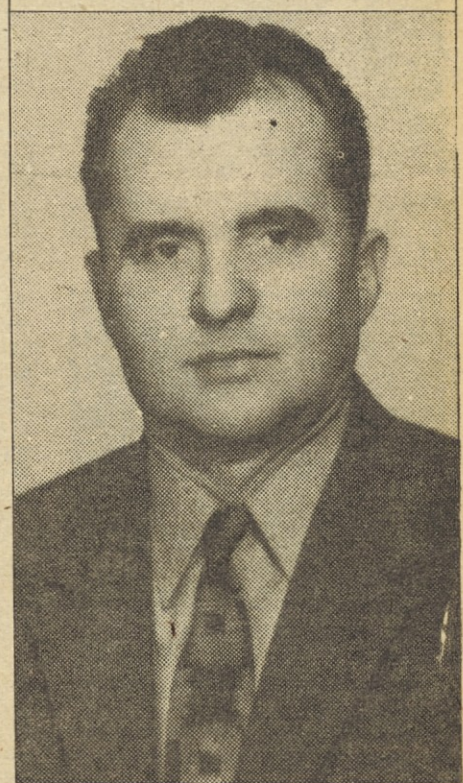
in družbi na sploh zelo poudarjene. Večkrat razmišljam, ali smo vsaj v naših organizacijah sposobni prevzeti in uresničiti vse naloge, ki jih ima sindikat? Vselej morda še ne, vendar pa javna razprava o osnutku zakona o združenem delu kaže, da bo vse manj težav, če se bomo dobro organizirali in če se bodo naši aktivisti zares usposobili za slehomo akcijo. Prav javna razprava o osnutku zakona o združenem delu je zato preizkušnja sindikalne organiziranosti in učinkovitosti po zadnjem kongresu.“

„Da“, nadaljuje Mirko Hajdinjak, „v javni razpravi, ki je zajela v Pomurju najmanj 90 odstotkov delavcev, smo tudi spoznali slabosti naše organiziranosti, spopadali smo se s polproletarsko miselnostjo, ki je ponekod še zmeraj globoko zakoreninjena. V takih razmerah delavci prepustijo vse vzvode upravljanja vodilnim strukturam ter se zadovoljujejo le s tem, da odbijejo svoj delovni čas, dobijo plačo in nato popoldne nadaljujejo z delom na svoji kmetiji. Prav v tem nas čaka še mnogo dela. Ne le sindikat, temveč vse družbenopolitične organizacije.

Ocenjevali pa smo zakon tudi s stališča, kolikšno spodbudo pomeni za hitrejši razvoj našega gospodarstva, kako se lahko povezujemo med seboj in z delovnimi kolektivi v razvitih predelih republike. Pomurje naravnost vpije po večjih naložbah v nove industrijske zmogljivosti, vendar pa moramo storiti tudi vse, da bomo sedanje čim bolj izkoristili. Do sedaj smo v sindikatih posvečali premalo pozornosti največjemu bogastvu Pomurja — živilsko predelovalni industriji in kmetijski proizvodnji. Našega vpliva skorajda ni bilo. Še letos bomo zato usmerili svoje sile tudi na to področje. Na to nas opozarja vse glasnejša zahteva delavcev, ki so začasno zaposleni na tujem, da želijo doma dobiti delo.

Poleg teh vprašanj pa smo v sindikatih usmerili akcijo tudi v izboljšanje zdravstvenega varstva, kjer imamo stare in težke probleme, ter v urejanje odnosov med gospodarstvom in družbenimi službami, kot je to zapisano v ustavi in v osnutku zakona o združenem delu.“

M. HORVAT

PRED OTVORITVIJO NOVE TOVARNE TIM LAŠKO V MIONICI

KO BESEDE POSTANEJO STVARNOST

Edinstven primer pomoči nerazvitega nerazvitemu — Kako so Laščani postali bratje nerazvite Semberije — Most tovarštva prek republiških meja

Enajstega septembra, ob 32. obletnici osvoboditve Mionice, mesteca z nekaj več kot tisoč prebivalci, z edino asfaltirano ulico, bo ta del Semberije praznoval. Zato so prisluhnili težavam občanov tega dela nerazvite Srbije, razumeli vse do Šumadije. To bo slavje, da malo takih: po več letih naporov, prošenj, obljub, načrtovanj bodo tega dne prvič zaropotali stroji v prvi njihovi tavnari, v prvem njihovem industrijskem obratu, za katerega so občani sami zbrali veliko denarja in v katerem bo dobilo delo 208 občanov. Gre za tovarno, ki jo gradi kolektiv TIM iz Laškega z delom svojega denarja, ki so ga prihranili nekdanji rečiški rudarji. Rudarji, ki so še pred leti morali sami iskati kruh drugje, dokler si niso zgradili tovarne za proizvodnjo stropora. In tako se je zgodba skorajda do pičice ponovila — tudi rečiški rudarji so bili sprva sami s svojimi težavami in problemi, brez potrebnega denarja in načrtov, brez svetlejšega jutri. Zato so prisluhnili težavam občanov tega dela nerazvite Srbije, razumeli so njihov boj, spoštovali napore in sprejeli pobudo. Tako so med prvimi prenesli ideje in sklepe zveze komunistov v prakso.

BRATJE Z VELIKO ZACETNICO

„Naša občina sodi med najnerazvitejše občine v Srbiji,“ pravi MILIVOJ NINKOVIĆ, predsednik skupščine Mionice. „Od približno 22.000 občanov, kolikor jih je v občini, se jih 80 odstotkov ukvarja s kmetijstvom. V občini imamo le 900 delovnih mest, narodni dohodek na prebivalca pa znaša le 40 odstotkov poprečja republike Srbije. Pri zavodu za zaposlovanje je trenutno 600 občanov, ki iščejo zaposlitev, enako število pa jih je zaposlenih v zamejstvu. Po vsem tem je razumljivo, da doživljamo izredno migracijo, da naša mladina zapušča občino. To pripovedujem, zato da bi delovni ljudje Slovenije spoznali, kaj nam pomeni tovarna, ki jo v Mionici gradijo rečiški rudarji oziroma TIM Laško. Naši občani, predvsem pa mi, ki smo se srečevali s tovarni iz Laškega, vemo, koliko naporov je bilo potrebnih, da smo uspeli. Gre za ljudi, za brate z veliko začetnico v neki nerazviti slovenski občini, ki so razumeli težave in pomagali občanom v nerazviti srbski občini.“

Iščoč rešitve za naše gospodarstvo, smo skupaj z Laščani ugotovili, da je Mionica glede na svojo lego zelo primeren kraj za gradnjo tovrstne tovarne. Nam v prid je dejstvo, da imamo dovolj delavcev, da smo od velikih industrijskih centrov, kot so Beograd, Kraljevo, Valjevo in Titovo Užice oddaljeni manj kot 100 kilometrov, kar pomeni prevoz in proizvodne stroške. Zaradi naše nerazvitosti smo bili tudi upravičeni na denar iz fondov za nerazvite v republiki in federaciji. Toda pri tem ne gre samo za ekonomske aspekte. Mionica je del območja, ki je skorajda izkrcavalo med zadnjo vojno. Gre za dolg nas, ki smo se borili in obljubljali, kako bo po vojni vse drugače in bolje, žal pa doslej nismo uresničili obljub. Tudi ob tem projektu smo našli na mnogo težav. Nekaj primerov je bilo takih, da nam niso v ponos, tu mislim predvsem na polena, ki so nam jih metali pod noge tovariši iz konkurenčnih podjetij. Kljub vsemu smo uspeli in to je najvažnejše.“

LJUDEM SE JE POVRNILO ZAUPANJE

„Ko smo v občini prišli s tem projektom pred ljudi, smo doživeli neverjetno podporo. Še več. To je bilo ravno v času, ko smo razpisovali samopriskpevek. Ljudje so predlagali, da bi poskušali zbrati tudi del denarja med občani. Odmevnost je presegla vsa pričakovanja. Zbrali smo poldrugo milijardo starih dinarjev, kar je neverjetna vsota glede na zmožnosti našega prebivalstva,“ nadaljuje RADISA STANKOVIĆ, sekretar občinske konference ZK v Mionici. „Prav tako kot v Sloveniji smo tudi pri nas sprejeli sklepe zveze komunistov in s tem tudi naloge ter obveznosti v zvezi z gospodarskim razvojem občin. Žal smo se nenehno vrteli v krogu, ob dogovarjanju, obljubah in načrtovanjih ter taktiziranju, kar je povzročilo samo ogromne izgube časa, medtem pa so ljudje počasi izgubljali zaupanje. V Sloveniji in ponekod v Srbiji si bržčas težko predstavljate navdušenje naših ljudi, ko so bili prvič zasajeni lopati za novo tovarno. Za našo prvo tovarno. Danes stoji poleg tovarne TIM že skelet tovarniške dvorane Mikroliva, v kratkem pa bomo zgradili še veliko klanico. Kaže, da smo uspeli, da smo na pravi poti in da bomo jutri že laže govorili o Mionici.“

Za nas je najbistvenejše to, da smo med prvimi v državi na tako konkretnem primeru uspeli uveljaviti bratstvo in enotnost naših narodov. Zato ima ta tovarna tolikšen pomen ne samo za to našo območje, ampak za vso državo. Dejstvo je namreč, da je v naši republikki precej kolektivov, ki niso znali ali hoteli uporabiti razpoložljivih sredstev, da bi tako pomagali sebi in nam, našemu gospodarstvu. Zato so občani Laškega v naši občini vedno dobrodošli, zato z njimi navezujejo stike na vseh ravneh, zato smo se pobratili. Vse to pa se ne da izmeriti z denarjem...“

Že vse poletje je v Laškem na priučevanju in usposabljanju več deset mladih strokovnjakov in delavcev, ki bodo predstavljali v novi tovarni jedro strokovnih sil. Na njih bo slonela proizvodnja, odgovorni bodo za to, da ta projekt ne bi izgubil ugleda. Gre za mlade ljudi iz Mionice in okoliških krajev, ki niso imeli možnosti najti zase delovnega mesta, medtem ko se jim zdaj odpira lepa perspektiva. Prisluhnimo, kaj menijo o novi tovarni in o sodelovanju z Laščani.

PRIDOBITEV ZA MLADE

ŽIVOMIR DŽURIĆ, strojni inženir, 29 let: „Ta tovarna je, kolikor vem, prvi primer, da je zrasla na osnovi sodelovanja dveh republik. Za Mionico in njeno zaledje je neprecenljive vrednosti, saj pomeni zameetek industrije z nekaj sto novimi delovnimi mesti. Poleg tega moramo k temu prišteti še velik vpliv, ki ga bo imela na družbeni standard celotne občine in ljudi v njej. Ne smemo pozabiti, da bo v tovarni prislužen denar ostal v občini in se v njej optajal. Ponošen sem, da smo uspeli, ker je bilo doslej že več poskusov, vendar ni bil noben projekt realiziran.“

VERA DŽURDŽEVIĆ, visoko kvalificiran kemik, 26 let: „Čeprav nisem doma iz Mionice, sem srečna, da sem dobila to delovno mesto. Tako je postala Mionica moje mesto. Ne vem, kaj pomeni za druge, meni pomeni tovarna izredno veliko. Verjetno pa tako čutijo tudi vsi, ki so dobili v njej delovno mesto.“

MILIJAN ANDŽELIĆ, strojni tehnik, 23 let: „Glede na to, da sodi Mionica med najnerazvitejše občine v Srbiji, je vrednost te prve tovarne izjemnega pomena. Za nas mlade pa predstavlja

poravnani dolg, saj bomo dobili mladi vsakdanji kruh v domačem kraju. Vsakdanji utrip tovarne bo za seboj potegnili še prenekatero dejavnost od športa do kulture. Torej vse to, kar je v Mionici v veliki meri manjkalo.“

MILESA KOVAČEVIĆ, kemijski tehnik, 20 let: „Strinjam se z mnenjem tovarišev. Kaj pomeni mlademu človeku več kot to, da se z lastnim delom lahko osamosvoji! Ob tej naši pripravi v Laškem pa smo mi, torej nas 61 mladih, kolikor nas je tu, dodobra spoznali ljudi in Slovenijo, kar je prav tako pridobitev. Gre za navezovanje stikov, za spoznavanje ljudi in življenja v republiki, ki jo moji sovrstniki le malo poznajo.“

MILE RADOVIĆ, strojni tehnik, 24 let: „V naši občini smo doslej poznali le drobno obrtno dejavnost, na kateri pa ne more sloneti razvoj neke občine. Prav zato pomeni gradnja TIM v Mionici izredno pridobitev tako za občino kot za širše območje okrog Mionice. Ne smemo namreč prezreti dejstva, da skoraj 50 let v naši nerazviti občini ni bilo zgrajenega niti enega industrijskega objekta. Zdaj se je premaknilo.“

TOVARNA, KI BO KORISTILA VSEM

„Odločitev, da bomo gradili novo tovarno izolacijskega materiala v Mionici, sloni na ekonomskem izračunu enako trdno kot na družbenem pomenu,“ pravi SREČKO ŠENTJURČ, generalni direktor TIM Laško. „ko so se odločili za lokacijo, smo upoštevali več vzrokov, na osnovi katerih smo se odločili za Mionico. Naši rudarji in delavci TIM vedo, kaj je to nerazvitost in kaj je to stiskanje pasu. Ko smo kolektiv seznanili z dejstvi, se je odločil za Mionico.“

Gre za tovarno, ki bo veljala v prvi fazi 56 milijonov dinarjev in zaposlovala 208 delavcev. Po načrtih bomo do 1980. leta dogradili še eno tovarno, tako, da bo celotna naložba veljala 90 milijonov dinarjev, tovarna pa bo takrat predvidoma zaposlovala 340 ljudi. Temeljni kamen za novo tovarno smo položili 17. aprila letos, s poskusnim obratovanjem pa bi naj tovarna začela za občinski praznik Mionice. Tudi pri gradnji tovarne gre nedvomno za velik uspeh, ki ga enačimo s tistim, ko smo tovarno, ki nam je pogorela zgradili v skoraj šestdesetih dneh.

Resnici na ljubo moram povedati, da je pobudo o gradnji tovarne v Mionici dal Janez Kocjancič, ko je bil še predsednik Mionice. Ko smo predlog pobliže spoznali in si zadevo ogledali, smo se odločili zanj. Da smo z gradnjo in zbiranjem denarja uspeli, pa gre nedvomno zasluga vodstvom obeh republik, ki sta skupaj z gospodarstveniki obeh republik idejo podpirali in nam pomagali pri uresničitvi načrtov.

Res je, od tovarne bomo imeli korist, vendar gre za mnogo več. Besede o tem zveze aktivistično, vendar so resnične in še kako stvarne. Dovolj zgovoren dokaz za to je navdušenje tamkajšnjih ljudi, njihova pripravljenost pomagati pri premoštvu preprek, in pomoči, ki jo nudijo. Vemo, da s samo postavitvijo tovarne še niso rešeni vsi problemi, vendar ne dvomimo, v uspehi. Trdno sem prepričan, da smo s to tovarno ustvarili mnogo več kot pa samo novo proizvodnjo...“

JANEZ SEVER

NOV NAČIN OBRAČUNA CELOTNEGA DOHODKA IN OSEBNI DOHODKI PO SAMOUPRAVNIH SPORAZUMIH O RAZPOREJANJU DOHODKA IN DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE.

Bržčas bomo še pred koncem meseca seznanjeni tudi z zbirnimi podatki o polletnem poslovanju organizacij združenega dela in o učinkovanju samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Kot opozarja Služba družbenega knjigovodstva, je že iz predhodnih podatkov razvidno, da prehod iz fakturirane na vnovčljivo realizacijo terja dodatne napore za objektivno oceno doseženih resolucijskih razmerij. Prav tako je očitno, da so iz istega razloga tudi dogovorjena sredstva za osebne dohodke po merilih samoupravnega sporazuma v mnogih primerih nižja, kot znašajo razporejena sredstva za osebne dohodke v prvem polletju letos in moramo glavni razlog iskati v relativno, ponekod pa celo absolutno nižjem dohodku, kot smo predvidevali. Čeprav ne

PO KATERI POTI

smemo vseh težav in izkazanih izgub pripisati le novi knjigovodski tehniki, je očitno, da količine — višine kazalcev v mnogih samoupravnih sporazumih, ki določajo normalni poslovni uspeh, ne ustrezajo letošnjim razmeram. Kažejo se težnje, da bi te količine spremenili, praviloma znižali. Ob tem se zastavljata vsaj dve vprašanji:

— Za koliko popustiti v kvantifikacijah modelov samoupravnih sporazumov, da ne bi zlasti v letu 1977 prišli do ponovnih zaostrovanj modelov samoupravnih sporazumov?

— Ali je potrebno priti do tovrstnih sprememb samoupravnih sporazumov po dolgotrajnem zakonskem postopku, ko vemo, da je problem splošen in predvsem značilen za letošnje leto?

Če se ozremo v dosedanje petletno obdobje samoupravnega sporazumevanja, moramo priznati, da se samoupravno sporazumevanje poglablja in pridobiva na vsebini in pomenu šele takrat, ko udeleženci spoznajo, da gre za usklajevanje medsebojnih odnosov in razlik ter da so jim vsi družbeni dejavniki in usklajevalci v oporo in pomoč. Zaradi tega bi verjetno morali najti pot, da bi se o omenjenih vprašanih pogovorili udeleženci različnih samoupravnih sporazumov (denimo predstavniki skupnih komisij) in našli približno enotno rešitev za letošnje leto. Seveda lahko udeleženci spremenijo tudi samoupravni sporazum. Če pa upoštevamo, da so večinoma skupne komisije udeležencev samoupravnih sporazumov že pooblaščen za sprejemanje smernic in sklepov glede na tekočo ekonomsko politiko, sprememba samoupravnega sporazuma po predpisanem postopku novega obračuna celotnega dohodka ni nujna. Poleg tega sprejemamo zakon o združenem delu, kmalu bo v razpravi sindikalna lista za leto 1977 in družbenoekonomska politika za leto 1977, kar vse pa bo gotovo terjalo tudi spremembe samoupravnih sporazumov po predpisanem zakonskem postopku.

Menimo, da je sedanja naloga udeležencev samoupravnih sporazumov in njihovih skupnih komisij, da analizirajo svoje dosedanje delo ne le s stališča finančnih rezultatov, temveč tudi glede medsebojnega povezovanja in reševanja skupnih problemov. Prav tako pa velja biti kritičen do tistih udeležencev, ki se že več let ali le v zadnjem času neodgovorno vedejo v razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Pri tem mislimo tako na primerjavo dinamike in višine osebnih dohodkov glede na finančne rezultate udeleženca samoupravnega sporazuma kot tudi na primerjave z udeleženci istega samoupravnega sporazuma. Prav za ocenjevanje letošnje dinamike osebnih dohodkov je značilno, da je teža primerjav na dinamiki osebnih dohodkov z dinamiko produktivnosti dela in z življenjskimi stroški, manj pa z realiziranim dohodkom.

Ker pa imajo skupne komisije dokaj dober vpogled v finančni učinek prehoda s fakturirane na vnovčljivo realizacijo za svoje udeležence, pričakujemo, da bodo njihove ocene finančnih rezultatov in delovanja samoupravnega sporazuma še najbolj objektivne. To pa je pogoj za sprejemljiv dogovor, kako prebrzditi letošnje težave in se v svoji aktivnosti osredotočiti na tiste udeležence, ki ne spoštujejo osnovnih intencij samoupravnega sporazumevanja. Še bolj kot doslej bi morali biti zlasti kritični delegati komisije za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov in republiški odbori sindikatov, saj so to organi, v katerih iščejo udeleženci samoupravnih sporazumov in njihove skupne komisije moralno in politično oporo za svoje delo.

MAJDA BUDA

ŽIVOMIR DŽURIĆ: Nova tovarna pomeni začetek industrijskega razvoja naše občine

VERA DŽURDŽEVIĆ: Srečna sem, ker sem dobila delo v tovarni

MILIJAN ANDŽELIĆ: Mladi bomo dobili vsakdanji kruh v domačem kraju

MILESA KOVAČEVIĆ: Kaj pomeni mlademu človeku več kot to, da se lahko z lastnim delom osamosvoji?

MILE RADOVIĆ: Doslej smo v občini poznali le drobno obrt

SREČKO ŠENTJURČ: S tovarno smo ustvarili mnogo več kot pa samo novo proizvodnjo

BOTSVANA V BOJU ZA VEČJO GOSPODARSKO SAMOSTOJNOST

Spopad z zaostalostjo

Kmetijstvo ostaja hrbtenica gospodarstva, ob tem pa se trudijo odpirati delovna mesta tudi v drugih dejavnostih

Kmetijstvo mora ostati hrbtenica gospodarstva Botsvane še mnogo let, piše ugledni tednik Afrika Development v posebni prilogi, ki je posvečena tej državi. To ugotovitev je nedavno ponovil tudi predsednik republike Serece Kama, osebnost, ki je deležna nedeljenih simpatij v tej veliki, vendar slabobosebi državi s komaj 660.000 prebivalci. V govoru, ki je nekako vseboval tudi vizijo prihodnosti, je Kama poudaril, da „izkoriščanje mineralnih bogastev ne bo čez noč prineslo blaginje in da je treba nenehno misliti na to, da je Botswana v pretežni meri dežela kmetovalcev.“

Vladna prizadevanja, da bi se dežela čimprej izklopala iz siromaštva, imajo konkretno podlago tako v že uveljavljenih ukrepih kot tudi v nadaljnjih razvojnih načrtih. Razvojni program vasi predvideva več kmetijskih pridelkov, obdelovanje zdaj zanemarjenih polj, dodeljevanje posojil in drugih olajšav kmetom. Obenem pa skušajo ustvariti možnosti za odpiranje novih delovnih mest in za izboljšanje socialnih storitev.

Strokovnjaki ocenjujejo, da bi se bilo najbolje razvijati z ži-

vinorejo in celo, če bi bilo treba, uvažati drugo hrano. Razvojni načrt za zdaj tega ne predvideva, ker je večina prebivalstva še zmeraj odvisna od skopih dohodkov, ki jih prinaša zemlja.

Doslej je bila težava za hitrejši razvoj tudi v tem, da je Botswana v marsičem gospodarsko odvisna od vseh sosednjih rasističnih držav – Južnoafriške republike in Rodezije. Da bi zmanjšali to odvisnost, je vlada Botsvane sklenila začeti graditi cesto proti neodvisni Zambiji, s katero ima 11 kilometrov dolgo mejo. Ta cesta bo omogočila tesnejše gospodarsko povezovanje z Zambijo in z drugimi afriškimi deželami. Poleg tega namerava vlada uvesti lašten denar namesto južnoafriškega.

Doslej je ta valuta dokaj zavarala monetarno politiko, vrednost pa se ji je samo lani zmanjšala za 25%. Gospodarski strokovnjaki trdijo, da bodo tu ukrepi še bolj prispevali k izenačitvi bilance v blagovni menjavi s tujino.

Druga težava pa je pomanjkanje kadrov. Zaradi vse bolj izra-

zatih potreb po izkoriščanju novih najdišč bakra, niklja in diamantov mora država zaposlovati tuje strokovnjake, ki dobivajo po 20 ali celo 50-krat večje dohodke od „normalnih“. „Samo če jim ponudimo tako visoke zasluzke, so nam pripravljene pomagati. Izbire nimamo – je izjavil predsednik Kama.

Ne glede na to, da je od razglasitve neodvisnosti minilo več kot 9 let, so na vsakem koraku očitne posledice britanske kolonialne politike. Ekonomska zaostalost in minimalne možnosti za zaposlitev silijo del prebivalcev, da si služijo kruh v rudnikih in na farmah sosednjih držav. Vlada ima sicer koristi od njihovih deviznih prihrankov, vendar si vseeno prizadeva vsem prebivalcem zagotoviti zaposlitev.

V septembru letos bo Botswana praznovala 10-letnico razglasitve neodvisnosti. Odgovorne osebnosti napovedujejo, da bodo nekatere težave omilili ali povsem odpravili. Temu v prid so seveda tudi splošna prizadevanja afriških držav, da bi odstranili zadnje trdnjave kolonializma in rasizma na jugu Afrike.

V. V.

kdo je kdo

RAYMOND BARRE

novi predsednik francoske vlade

Po odstopu francoskega premiera Jacquesa Chiraca se je predsednik republike Giscard d'Estaing odločil, da bo v palači „Matignon“ (sedež vlade) postavil človeka drugačnega kova. Odločil se je za preizkušene in uveljavljene ekonomskega strokovnjaka Raymond Barre, ki je v Chiracovi vladi načeloval sektorju za zunanjo trgovino. Barre vsaj formalno ne pripada – vsaj formalno – nobeni politični formaciji, to pa naj bi bilo poročstvo, da ne bo toliko posegal v politiko, kot je nekdanji premier Chirac, ki je hotel od predsednika Giscarda izsiliti večja pooblastila za svoje delo in s tem tudi večji del oblasti za golištično stranko, ko jo vodi.

Giscard je Chiracove zahteve gladko zavrnil in s tem izsilil njegov odstop, za novega premiera pa je imenoval človeka, ki je po splošnem mnenju bolj sposoben za uresničitev glavne smeri Giscardovih notranjepolitičnih prizadevanj, namreč za uresničitev objavljenih notranjih reform, med katerimi imata nedvomno prvo mesto oživiljanje francoskega gospodarstva in odpravljanje vzrokov za gospodarske tegobe, ki pestijo Francijo. Sam Raymond Barre je v prvi izjavi za javnost, ko je prevzel mandat za sestavo nove francoske vlade, poudaril, da bo glavni namen politike novega kabineta boj proti inflaciji in ohranitev trdnosti franka. Po Barrovih besedah je ta akcija, kakorkoli težka, nujna „za zagotovitev svobode, napredka in neodvisnosti Francije“.

Raymond Barre je bil do konca petdesetih let univerzitetni profesor, nato pa je prestopil v državno službo in opravljal številne naloge na gospodarskih področjih. Posebej se je uveljavil v letih 1967–72, ko je kot francoski

podpredsednik izvršne komisije EGS vodil ekonomske in finančne zadeve zahodnoevropskega skupnega trga in na tem položaju pridobil svetovni sloves strokovnjaka za monetarne probleme. Vendar Raymond Barre navzlic obetavnemu življenjepisju ne more biti ravno prepričan, da bo kot premier izpolnil pričakovanje francoskega ljudstva, ki upravičeno terja precej več, kot pa je pripravljen „dati“ predsednik Giscard d'Estaing, ki bo v bistvu „poveljeval“ Barrovi vladi.

V. BARABAŠ

SINDIKATI V ANGLIJI PROTI ZMANJŠEVANJU DRŽAVNEGA PRORAČUNA

KAKO IZ PRECEPA?

V boju za ohranitev sedanje stopnje zaposlenosti se sindikati zavzemajo za »alternativne rešitve«, ki naj bi prinesle dodatna sredstva v državni proračun

Kot je pred časom izjavil britanski lord-zakladnik (finančni minister) Dennis Healey, bo laburistična vlada morala od več kot 44,5 milijarde funtov, kolikor naj bi znašal državni proračun za leto 1977/78, odskriti 2,25%, sicer utegne funt doleteti ponovna kriza že letošnjo jesen.

Dejansko se Healey ne bojuje le z močnim odporom v strankinem aparatu, kajti zamajala se je tudi vlada doslej solidarna sindikalna fronta. Samo odbitki, ki jih načrtuje London, bodo prizadeli 35.000 delovnih mest v državni upravi in verjetno prav toliko v občinskih upravah.

Številna združenja javnih nameščencev zdaj množično in odkrito nasprotujejo vladi. Prav tako temne perspektive se namreč obetajo gradbenim delavcem, ki jih je recesija prizadela že v najnovjšem času. Tudi zveza komunalnih delavcev in nameščencev napoveduje akcije za ohranitev delovnih mest.

Zato mora laburistična vlada bolj kot kdajkoli računati z zanesljivo zvestim človekom v sindikatih – z voditeljem transportnih delavcev Jackom Jonesom. Ta naj bi svoje sindikalne tovariše nagovoril k strpnosti do proračunskih omejitev. Kljub temu pa se laburistični vladi bržkone obetajo težave – če ne od drugod, pa od konservativne opozicije, ki bi se, če zmaga ne prihodnjih volitvah, lahko okoristila z dosežki boja proti inflaciji ter za izboljšanje

zunanjetrgovinskega položaja, medtem ko zdaj vodi ostro kampanjo proti omejitvenim ukrepom laburistične vlade.

Na vse te težave in možnosti je v svojem govoru odkrito ali prikrito namignil lord-zakladnik Dennis Healey. Sindikati pa so se, po drugi strani, znašli v zagati, kajti če bodo soglašali z vsem, kar počne in namerava laburistična vlada, si lahko pripravijo zaupanje članstva. Zato ni čudno, da nakte v sindikatih na čedaje ugodnejši odziv predlogi, ki so kot alternativa ponujeni vladi in njenim načrtom. Eden takih programov, ki naj bi nastal v notranjepolitičnem odboru vodstva laburistične stranke, graja obdavčevanje presežne vrednosti in se zaveza za ostrejšo obdavčevanje višjih dohodkov ter za uvedbo davkov na uvoz blaga. Dennis Healey se je udeležil seje omenjenega strankinega odbora in je predsedujočega Anthonyja Benna, ministra za energetiko, opozoril, da bi partnerji Velike Britanije v EGS nedvomno odgovorili na uvozne omejitve s povračilnimi ukrepi, kot denimo z ustavitvijo uvoza avtomobilov britanske trdke Leyland.

Že zgodaj spomladi je tedanja laburistična vlada, ki ji je predsedoval še Harold Wilson, prepričevala strankine pristase o nujnem omejevanju javnih izdatkov. Med taktično razpravo so vlado v spodnjem domu parlamenta že preglasovali, 37 frakcijskih članov pa se je odločilo za pasivni odpor. Junija je nato sindikalna zveza TUC privolila v omejitve rasti zasluzkov na 4,5% za naslednjih 12 mesecev, in to od avgusta dalje. Toda sindikalni vrh je to storil izrečno pod pogojem, da javni izdatki ne bodo zdrsnili pod raven, ki je bila dosežena v februarju letos. Stvarnost pa je drugačna: Velika Britanija bo morala najodločneje zmanjšati bilančni primanjkljaj, to pa pomeni, da bo deset ministrstev moralo skržiti svoje izdatke, po oceni vsako za najmanj 100 milijonov funtov. Healey v zvezi s tem trdovratno zagovarja tezo, naj bi imela gradnja novih tovarn prednost pred gradnjo bolnišnic. Kako pa bo ta teza prestala preskušnjo pri strankinih pristasih, konservativni opoziciji in sindikatih, je vprašanje, na katero zdaj še ni mogoče odgovoriti.

N. Z.

KAJ PRAVIJO DRUGI?

Moč sindikatov

Predsednik mednarodne federacije kovinarjev EUGEN LODERER je pred dnevi na tiskovni konferenci poudaril tudi tole:

„Dolgo je vladalo splošno mišljenje, da lahko storimo le malo, da bi se postavili proti robu nadnacionalnim družbam, ker – tako so govorili – nismo imeli ustrezne mednarodne strukture sindikatov. Nikoli se nisem strinjal s takimi mišljenji, ker sem vedno menil, da imamo precej osnov za realno moč sindikatov v takem boju in v takem spopadu.“

Taka osnova lahko obstaja na nacionalni ravni, v posameznih deželah, katerih sindikati pomenijo učinkovito protiutež, oziroma na mednarodni ravni – po za- slugi mednarodnih strokovnih sekretariatov ali pa mednarodnih sindikalnih federacij. Tako mednarodne organizacije že zagotavljajo pomembne storitve s tem, da zbirajo informacije in jih posredujejo nacionalnim sindikatom. Te organizacije tudi dobro svetujejo ob spornih in zagotavljajo usklajene akcije.“

Minuli teden je bila v Sloveniji kot gost republiškega odbora Sindikata delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti Slovenije sovjetska delegacija sindikata delavcev lokalne industrije in komunalnega gospodarstva. Vodila jo je Galina Sorokina, predsednik tega sindikata, kot člana pa sta bila v delegaciji še Aleksander Skorobogatov, predsednik volgogradskega oblastnega odbora sindikata ter delavec Viktor Maksimov. Po razgovoru v RO sindikata delavcev stanovanjske in ko-

munalne dejavnosti je delegacijo sprejela tudi generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak. V razgovoru so se gosti iz Sovjetske zveze zanimali predvsem za sindikalno organiziranost v Sloveniji ter za aktualne naloge in akcije slovenskih sindikatov. Na obisku pri komunalnem podjetju Ljubljana pa so goste najbolj zanimale pravice in dolžnosti, ki jih ima sindikat v delovni organizaciji, nagrajevanje in nomiranje dela. – Foto: A. AGNIČ

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

IMV – TOZD TOVARNA
OPREME MIRNA

– proizvajalec elementov za avtomobile in camping prikolice

ČESTITA VSEM
DELOVNIM LJUDEM
IN OBČANOM V OBČINI TREBNJE
ZA OBČINSKI PRAZNIK

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Srditi boji v Libanonu se še vedno niso poglobili, ampak so se celo zaostri, kajti sprte strani si pred napovedanim sestankom voditeljev arabskega sveta prizadevajo zasesti čimboljše položaje, ki bi jih hotele obdržati, če bi prišlo do tako potrebnega premicja in sprave med nasprotniki. O obsegu vojaških prizadevanj za nadzorstvo nad posameznimi predeli Libanona priča tudi podatek, da so desničarske sile pozvale k vpoklicu vse krščanske prebivalce, ki so sposobni za boj. Medtem pa so se nadaljevala tudi politična prizadevanja za mirno rešitev libanonske nacionalne tragedije. Novoizvoljeni libanonski predsednik Sarkis, ki bo 23. septembra uradno zamenjal Franzijsa, se je v Damasku pogovarjal s sirijskim predsednikom Asadom, medtem pa je vodja libanonskih progresistov Kamal Džumblat optimistično napovedal, da bo septembra v deželi zavladal mir.

Napetost na Korejskem polotoku je, kot kaže, nekoliko popustila. V demilitariziranem pasu v Panmundžomu so se sestali predstavniki ameriških sil v Južni Koreji in pogajalec DLR Koreje. Na zaprtim sestanku so, kot domnevajo opazovalci, razpravljali o severnokorejskem predlogu, po katerem bi morali fizično ločiti varnostne čete ZDA in DLR Koreje v demilitarizirani coni. S sprejetjem tega predloga bi po mnenju opazovalcev mnogo prispevali k zmanjšanju napetosti na tem območju in preprečili morebitne nove spopade.

Sosednja Italija živi v pričakovanju prve seje Andreottijeve vlade. Enobarvni manjšinski kabinet bo namreč moral italijanski javnosti razložiti, kako na-

črtuje reševanje številnih gospodarskih, socialnih in drugih težav, ki so se v minulih letih zgrinile nad deželo. Državni proračun je zaradi velikih izdatkov za javne ustanove precej reven, tako da so med drugim napovedovali morebitno zvišanje davkov. Vendar je Andreottijev finančni minister Pandolfi sporočil, da vlada ne bo sprejela ukrepov za zvišanje davkov, pač pa si bo prizadevala dobiti višje davčne dohodke z zaostritvijo boja proti davčnim utajam.

Ameriška vlada je zainteresirana, da se sedanji nemiri črnškega prebivalstva na jugu Afrike (v Rodeziji, Južni Afriki in Namibiji) ne bi tako razširili, da bi jih bilo težko nadzirati. Zato se bo ameriški zunanji minister Kissinger znova sestel z južnoafriškim premierom Vorsterjem. Njun prvi sestanek ni obrodil skoraj nobenih sadov, saj so se razmere v zadnjih dveh mesecih še poslabšale, pod streljalo policije in vojske rasistov na jugu Afrike pa je padlo že veliko nedolžnih črnških prebivalcev.

Vodja neuspešnega državnega udara na Cipru, s katerim naj bi leta 1974 strmoglavili ciprskega predsednika Makariosa, Nikos Sampson je bil obsojen na dvajset let zapor. Sampson je poiskus prevarati organiziral na pobudo tedanjega grškega polkovniškega režima, sicer pa je znan kot skrajni privrženec ciprske združitev z Grčijo. Udar, po katerem je bil Sampson nekaj dni celo začasni ciprski predsednik, je bil vzrok za invazijo turške vojske na Ciper, vse to pa je zaostrolo razmere na otoku in povzročilo krizo, ki kljub mnogim prizadevanjem še ne kaže znamenj skorajšnjih rešitev.

V. B.

novice iz organizacij

BREST CERKNICA

Zamujena priložnost

Javna razprava o osnutku zakona o združenem delu je nedvomno ena najpomembnejših družbenopolitičnih akcij v zadnjem času, ki naj bi tudi neposredno poglobljala samoupravljavsko zavest slehernega našega delavca. Tako sodijo sindikalni aktivisti v cerkniškem Brestu, ki so bili v okviru svoje OOS pobudniki in usmerjevalci javne razprave o osnutku male ustave v največjem kolektivu cerkniške občine.

„Ugotovili smo,“ pravijo v

Brestu, „da je bila v javni razpravi večina delavcev seznanjena z namenom novega zakona ter z njegovimi bistvenimi določili in novostmi, zlasti še, ker so bile razprave zvečine organizirane po sindikalnih skupinah. Hkrati pa je treba tudi ugotoviti, da je bilo to seznanjanje preveč formalno oziroma ozko informativno in da je bilo ob njem premalo življenjskega soočanja z našimi izkušnjami in sedanjim stanjem samoupravnih odnosov v Brestu.“

TAM MARIBOR

Nova stanovanja

Stanovajska komisija pri osnovni sindikalni organizaciji sindikata skupnosti TOZD cestna vozila TAM Maribor je julija razdelila 80 novih stanovanj prošicem, ki so zaposleni v tej skupnosti. Skupnost TOZD cestnih vozil je kupila 70 stanovanj s pomočjo posojila občinskega solidarnostnega sklada za svoje delavce, ki so izpolnjevali razpisne

pogoje glede na višino mesečnih osebnih prejemkov na družinskega člana. Deset stanovanj je skupnost TOZD cestnih vozil namenila drugim prošicem, ki niso izpolnjevali pogojev za dodelitev novih stanovanj, zgrajenih iz solidarnostno združenih sredstev, vendar niso bili njihovi stanovanjski problemi nič manjši od najbolj prizadetih.

TERMIT DOMŽALE

SOLIDARNOST

Podobno kot številne delovne organizacije po vsej Sloveniji so se pred kratkim tudi delavci domžalskega Termita na pobudo svoje sindikalne organizacije odzvali akciji za pomoč prizadetim krajem na Tolminskem in Goriškem. Tako so skupaj z delavci Mlinostroja in Avtoservisa v Domžalah kupili počitniško pri-

kolico in jo podarili ogroženemu območju v Posočju.

Prikoljico so delavci Termita sami odpejali v tolminsko občino in jo v vasi Žaga podarili eni izmed najbolj prizadetih družin, ki ima še tri predšolske otroke, od njihove hiše pa so po potresu ostale le ruševine.

DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE OBČINE TREBNJE

ČESTITAJO
ZA OBČINSKI PRAZNIK
VSEM DELOVNIM
LJUDEM IN OBČANOM

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Zakon o varstvu pred hrupom

V Uradnem listu SRS št. 15 z dne 4. 6. letos, je bil objavljen Zakon o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju. Zakon sestavlja 5 delov:

1. Splošne določbe
2. Ukrepi varstva pred hrupom
3. Posebni ukrepi za varstvo pred hrupom in družbena organiziranost
4. Kazenske določbe
5. Prehodne in končne določbe

Med splošnimi določbami določa zakon subjekte, ki imajo pravico in dolžnost stalno in naravno preprečevati ali omejevati hrup, v naravnem in bivalnem okolju. Ti subjekti so: delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela, družbenopolitične skupnosti, krajevne skup-

nosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti. V drugem členu zasledimo definicijo hrupa. Ta definicija se nekoliko razlikuje od mednarodne definicije, prav tako pa tudi od fizikalne določitve hrupa. Drugi člen obravnava tudi pojem prepovedanega hrupa, to je hrupa, ki je glede na čas ali kraj, kjer nastaja, premočan ali presega s predpisi, normativi ali z drugimi določili določene maksimalno dovoljene ravni hrupa. Splošne določbe v zakonu nadalje tudi določajo, kaj se šteje za zavarovano naravno in bivalno okolje. Ta določitev je zelo pomembna, ker določa površine in prostore, za katere veljajo določila o varstvu pred hrupom. V nadaljnjem členu zasledimo določila, kaj obsega

CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM

Dejanja bogatijo aktivnost

Nalog, ki so sindikalne organizacije v kranjskem Tekstilindusu čakale po 8. kongresu ZSS, so se lotile z vso doslednostjo in odgovornostjo za njihovo uresničevanje v vsakodnevni samoupravni praksi

Pred dnevi nas je pot vodila v Kranj. Obiskali smo sindikalne delavce v Tekstilindusu. Naša namera, da pokramljamo s sindikalnimi aktivisti v tej tovarni, ni bila naključna.

Sonja Ječnik, predsednica izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije TOZD predilnica: „Od uvedbe samoupravljanja sem je bil naš sindikat pomemben dejavnik, prek katerega so delavci neposredno vplivali na vsebino svojih samoupravnih norm in na njihovo uresničevanje.“

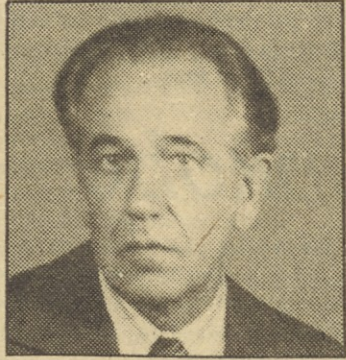
saj so osnovne sindikalne organizacije Tekstilindusa pred letošnjimi prvomajskimi prazniki dobile visoko priznanje za svoje dolgoletno plodno delo — zlato odličje slovenskih sindikatov.

„Priznanja nismo dobili zato, ker smo dobro delali samo lani,“ so nam pripovedovali, „marveč za leta nazaj. Čeprav odličja nismo pričakovali, se zavedamo, da nas zlati znak obvezuje, da še bolj okrepimo naše sindikalno delo. Sedaj je sindikat dejansko bolj naš, zlasti pa smo zadovoljni, ker zdaj aktivno dela v njem veliko več članov, kot pred leti.“

Približno tak je bil uvodni del našega pogovora, ki smo ga imeli v kranjskem Tekstilindusu s predsednikom konference osnovnih organizacij sindikata Francem Isteničem in predsednico izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije TOZD predilnica Sonjo Ječnik.

— V naši delovni skupnosti — v njej je v petih temeljnih organizacijah združenega dela zaposlenih 2400 delavcev,“ pripoveduje Franc Istenič, „se zavedamo, da sloni glavno breme sindikalne dejavnosti na osnovni organizaciji. Ta pa ima, kot vemo, po sprejetju ustave, predvsem pa s partijskimi in sindikalnimi kongresnimi dokumenti še kako pomembne in odgovorne naloge. V Tekstilindusu smo se nalog, ki so nas čakale po celjskem 8. kongresu, takoj lotili z vso doslednostjo in odgovornostjo za njihovo uresničevanje v vsakodnevni samoupravni praksi. Izkušnje zadnjih let, čeprav

tudi takrat naš sindikat ni skrbel zgolj za ozimnico, izlete in zabave, marveč še za marsikaj drugega, so nas dodobra izučile. Spoznali smo, da mora biti sindikat povsod tam,

Franc Istenič, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata v Tekstilindusu: „Naš sindikat je zadnja leta posvetil največ pozornosti sprotnemu in učinkovitemu urejanju delovnih in življenjskih problemov zaposlenih, predvsem pa delavk.“

kjer se naši delavci sestajajo kot samoupravljavci in odločajo o svojih delovnih in življenjskih problemih. V Tekstilindusu smo si to za razliko od drugih zagotovili z delom po sindikalnih pododborih.“

NOVA ORGANIZIRANOST SINDIKATA

Delavci Tekstilindusa so organizirani v petih osnovnih sindikalnih organizacijah, te pa se združujejo v sindikalno konferenco na ravni delovne organizacije. Sedanje osnovne

organizacije sindikata, ki delujejo na ravni TOZD, so bile ustanovljene v začetku 1974. leta, torej že nekaj mesecev pred celjskim kongresom.

Od 2400 delavcev, članov sindikata, jih danes 94 opravlja različne delegatske funkcije v sindikalnih organih, 490 v samoupravnih organih temeljnih organizacij združenega dela in delovne organizacije in 125 v delegacijah za zbor združenega dela občinske skupščine ter za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti.

„Ponosni smo,“ pripoveduje Sonja Ječnik, „da je bila naša sindikalna organizacija od uvedbe samoupravljanja naprej, zlasti pa ob sprejetju sedanje samoupravne organiziranosti, ki je usklajena z novo ustavo, pomemben dejavnik, prek katerega so delavci neposredno vplivali na vsebino svojih samoupravnih norm in na njihovo uresničevanje.“

Sindikat v Tekstilindusu je posvečal zadnja leta največ pozornosti učinkovitemu urejanju delovnih in življenjskih razmer zaposlenih, predvsem pa delavk. Pri tem je uspel, da so v delovni organizaciji nočno delo žensk zmanjšali za 90 %, kar, pomeni, da dela ta čas v nočni izmeni le 100 delavk, medtem ko so nočno delo za delavce, mlajše od 18 let, ukiniteli že 1974. leta.

Vsekakor velja zapisati tudi to, da stanovanjske probleme delavcev rešujejo v 2400-članski delovni skupnosti kranjskih tekstilcev z neposrednim sodelovanjem sindikata.

„Tako je doslej dobilo najemna stanovanja že več kot 450 naših delavcev, 94 zaposlenih pa kreditne za nakup družinskih in samskih stanovanj,“ pojasnjuje Franc Istenič. Seveda ne gre prezreti tudi tega, da je kreditne za individualno stanovanjsko gradnjo dobilo 450 delavcev, da imamo v Stražišču samski dom z 271 posteljami ...

POVSOD, KJER JE TREBA

Da ne bi prezrli: v Novigradu, Borhinja in na Krvavcu, kjer imajo svoje počitniške domove, zagotavljajo za poslenim in njihovim družinskim članom prijetno in ceneno letovanje. Večje zmogljivosti letoviških objektov so bile nujno potrebne, saj je samo lani in letos preživelo svoj dopust ob morju in v planinah nekaj sto delavcev s svojimi družinami, zanimanje za organizirano preživljanje letnega odihla pa med zaposlenimi v kranjskem Tekstilindusu narašča iz leta v leto.

„Ko govorimo o skrbi za zaposlene, ne smemo pozabiti, da smo dobro uredili tudi družbeno prehrano. Tako imamo kar tri restavracije, v katerih dobiva dopoldanski topli obrok in kosila vseh 2400 delavcev, poseže v pogovor Sonja Ječnik in doda, da sindikat v njihovi delovni organizaciji pomaga socialno šibkim delavcem tako, da jim finančno pomaga pri nakupu ozimnice, vsako leto pa najmanj petdesetim zdravstveno in socialno najbolj prizadetim omogočijo tudi brezplačno letovanje. Pa ne samo to: delavci z nizkimi osebnimi dohodki imajo tudi prednost pri dodeljevanju najemnih stanovanj, samo lani so jim izročili ključke od 28 stanovanj.“

Ne gre pa prezreti tudi njihove skrbi za izobraževanje ob delu, za dvig množične športne rekreacije, za njihovo kulturno razvedrilo ...

Skratka, z akcijami za učinkovito urejanje delovnih in življenjskih razmer delavcev v Tekstilindusu misli tovarniški sindikat nadaljevati vse do tle, dokler ne bodo ugotovili, da se njihov delavec dobro počuti v svojem vsakodnevnem delovnem in življenjskem okolju.

IVO VIRNIK

GRADISOVE IZKUŠNJE

Most med teorijo in prakso

Delegati konference osnovnih organizacij Gradisa so na zadnji seji obravnavali delo, uspehe in neuspehe na področju inovacij in racionalizacije v podjetju. Sindikat se v celoti zaveda pomena novacij in racionalizacije za uspešno delo in nadaljnji razvoj, zato temu vprašanju posveča posebno skrb ter ga vključuje v celotni samoupravni proces. Nove ideje, predlogi za inovacije in racionalizacije so bolj in upoštevani in tudi nagrajeni. Teorija in praksa sta si podali roke, kajti delavci kot nosilci novih idej, organizacije in tehnologije so postali tudi porabniki. Proizvodnja je materialna osno-

va napredka in vsak dvig ali izboljšanje proizvodnje pomeni korak dalje. Zato je vsak najmanjši predlog za izboljšanje dela, organizacije, poslovanja in tehnologije dobrodošel. V ta proces vključujejo vse pomembne racionalizacije in prihranke delavcev na delovnem mestu. Številni rezultati, ki so jih v Gradisu že dosegli pri inoviranju mehanizacije, proizvodov in tehnoloških procesov, so samo dokaz, da je potrebno tej dejavnosti posvečati še več pozornosti.

Tako kot se krepi skrb za novatorstvo, se krepi tudi zanimanje delavcev za to področje. Tako se je v

Gradisu število koristnih predlogov letos v primerjavi z letom 1971 povečalo za 150 %, tehničnih izboljšav pa je bilo kar za 200 % več kot v letu 1971. Spodbudno je tudi dejstvo, da so se pojavili v Gradisu tudi prvi pravi novatorji, ki bodo skušali patentirati svoje izume.

Vse te predloge in izboljšave v Gradisu tudi primerno nagrajujejo. Prav s tem v zvezi so delegati OOS na seji konference predlagali, da bi denarne nagrade spremenili v drugačno, bolj spodbudno nagrajevanje — morda v obliki poučnih ekskurzij, študijev ali podobno.

sprašujete — odgovarjamo

Prosim za odgovor na naslednji vprašani:

- Na kateri relaciji se delavcu povrnejo stroški za prihod na delo in odhod z dela in na kateri kilometrina?
- ali je regres za prehrano med delom v višini do 250 dinarjev na delavca enak za vse mesece ne glede na število delovnih dni?

V. Ž. — Bizejsko

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje:

Stroški za prihod na delo in odhod z dela se povrnejo na osnovi določil samoupravnega splošnega akta na relaciji od stalnega ali začasnega bivališča delavca do sedeža njegovega delovnega mesta. Kilometrini — nadomestilo za uporabo osebnega avtomobila v službene namene — pa se povrne za relacijo od sedeža delovnega mesta do kraja, kamor gre delavec na službeno pot.

V sindikalni listi je določeno, da znaša regres za prehrano med delom, upošteva pri tem možnost in težavnost dela, največ v višini do 250 dinarjev mesečno na delavca. Pri tem ni pomembno število kolektorskih dni, ampak po našem mnenju število delovnih dni, ko je delavec prisoten na delu in upravičen do regresirane in organizirane prehrane. Po navadi delovne organizacije vedno upoštevajo 30 dni mesečno in tako tudi oblikujejo sredstva za regres. Število delovnih dni pa je iz meseca v mesec različno, zato je možno, da delovna organizacija na osnovi vnaprej predvidenih delovnih dni v mesecu razdeli regres na dnevno višino ali pa na osnovi letnega poprečja ugotovi število delovnih dni poprečno mesečno in tako razdeli regres za prehrano na delavca v poprečju na dan.

Spodbuda

Ni naključje, da osnutek zakona o združenem delu poseveča pogodbenim organizacijam združenega dela kar 16 členov, saj gre za novo, pomembno obliko združenja sredstev, za prehod iz zasebnega v družbeni sektor. Razumljivo, da bo šele praksa pokazala, ali so sedanje določbe zakona dovolj priljubljive za zasebne obrtnike, ki imajo možnost ustanoviti POZD. Morda bo o tem treba še kaj reči, toda nedvomno gre za pomemben člen povezovanja med delom z zasebnimi proizvodnimi podjetji in z združenim delom. Takih organizacij doslej v Sloveniji ni veliko. Kaže, da je vzrok za majhno število POZD predvsem v „strahu“ sedanjih lastnikov proizvodnih sredstev, da ne bi hitro „izgubili“ svoje lastnine in pravice, ki izhajajo iz tega. Ta strah pa ni utemeljen. V 291. členu osnutka zakona o združenem delu je namreč zapisano, da poslovodja svobodno odloča, ali bo vsa sredstva ali del sredstev, ki jih je pridobil iz navedene lastninske pravice v pogodbeni organizaciji združenega dela, ponovno združil nanjo.

V. O.

LJUBLJANA

Oživitvev gospodarske dejavnosti

Statistični podatki kažejo, da je industrijska proizvodnja v Sloveniji ustala približno na ravni lanskega poprečja. Razpočljive zmogljivosti, število zaposlenih in tudi oskrbljenost s surovinami in energijo omogočajo oceno, da bi v prihodnjih mesecih lahko dosegli postopno oživitvev industrijske proizvodnje. Osnovni problem je še vedno prodaja na domačem kot tudi tujih tržiščih. V tem pogledu lahko pričakujemo ugodnejše rezultate predvsem zaradi pričakovane večjega povpraševanja tujih trgov in večje likvidnosti gospodarstva ter zaradi oživljanja konjunktura na zunanjih trgih. Investicijske naložbe, ki so bistveno pospeševale proizvodnjo, pa v letošnjem letu ne bodo tako spodbudno vplivale na rast industrijske proizvodnje v prihodnjih mesecih, saj nabava domače opreme ni dovolj velika, da bi poživila celotno gospodarsko aktivnost pa tudi gradbeno aktivnost je letos manj kot lani.

V. B.

RAZVOJ PROMETA DO LETA 1980

VEČJE ZMOGLJIVOSTI IN KAKOVOST

Prenos težjega tovora na železnice — Individualni cestni promet se bo umaknil javnemu — Luka Koper bo pretovorila 3,5 milijona ton tovora — Povečana letališča in flota

Tudi v letošnji turistični sezoni se na vsakem koraku srečujemo z zastoji v prometu, ki nas spet opozarjajo na neodložljive naloge pri razvijanju tega pomembnega gospodarskega področja naše infrastrukture. Nič čudnega torej, če smo v srednjeročnem načrtu družbenega razvoja uvrstili promet med prednostne dejavnosti.

Železnico bomo v prihodnje razvijali tako, da bo prevzemala vse težje tovore, zlasti na večje razdalje. Železniško gospodarstvo bo magistralne proge usposobilo za najmanj 20-tonski osni pritisk in najmanj na tehnično hitrost 80 km na uro. Dokončalo bo elektrifikacijo glavnih železniških prog ter moderniziralo signalno varnostne naprave, ranžirne postaje in prometna vozlišča. Za uresničevanje programa razvoja železniškega prometa bo treba — na osnovi samoupravnega sporazuma o temeljih samoupravnega plana razvoja železniških zmogljivosti — v osnovna sredstva železnice vložiti blizu 5800 milijonov din pol lanskim cenam.

Luka Koper se bo razvijala glede na potrebe gravitacijskega zaledja in tranzitnih storitev zlasti z Madžarsko, Avstrijo,

Češkoslovaško in ZR Nemčijo. Na razvoj luke bodo vplivale tudi nove možnosti sodelovanja z neuvrščeni državami in drugimi prekomorskimi deželami. Vse to pa zahteva povečanje zmogljivosti luke in izboljšanje njene infrastrukture. Po samoupravnem sporazumu o temeljih samoupravnega plana razvoja luških zmogljivosti bodo zato v Luki Koper v letih 1976—1980 povečali zmogljivosti luke za letni promet 2,5 milijona ton generalnih tovora, za milijon ton razsutih tovorov ter za 0,8 milijona ton nafte. Dokončali bodo gradnjo prvega luškega pomola in začeli z gradnjo drugega, zgradili bodo kontejnerski terminal ter izboljšali splošno luško infrastrukturo.

Vse kaže, da bo cestni prevoz obdržal sedanje mesto pri prevozu potnikov v mestnem, primestnem in medkrajevem prometu. Zaradi učinkovitejšega prevoza potnikov v mestnem in primestnem prometu in varstva okolja bo treba povečevati delež javnega prometa na račun individualnega. Tovorni promet pa bo prevzel pomembnejšo vlogo v nadaljnjem razvoju integralnega transporta v sistemu

„od vrat do vrat“. Prednost bo obdržal v prevozih lahko pokvarljivih tovorov na razdaljah, ki ne potekajo vzporedno z železniškimi progami. Program gradnje cest v naslednjih letih je javnosti znan, zato ga ni treba predstavljati, poudariti pa velja, da so se podpisniki sporazuma zavzeli za delitev prometnega davka od pogonskih goriv v korist sredstev za gradnjo cest, saj bo od količine tega denarja odvisen tudi začetek del na odsekih Razdrto—Fernetiči, Naklo—Ljubljana in Dolgi most—Škofljica.

Razširili in posodobili bodo tudi letališke zmogljivosti osrednjega slovenskega letališča Ljubljana-Brnik in dokončali letališče v Mariboru, skladno s potrebami žravnega gospodarstva in turističnega letalstva. Sredstva za uresničitev teh nalog bodo zagotovile organizacije združenega dela letališke dejavnosti na podlagi medsebojnega samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupaj z upravljavci poslovnih bank in z zainteresiranimi organizacijami združenega dela.

V. O.

KJE JE DOMISELNOST?

V gospodarstvu smo prišli do absurdnega položaja, ko nam bolj kot finančnih sredstev primanjkuje zdravih gospodarskih idej in pobud. Ob tem je še bolj osupljivo dejstvo, da hkrati s tem, ko ugotavljamo pomanjkanje zamisli, kaj izdelovati in tudi kako, ne manjka spodbud za investiranje. V kaj?

Mnogi programi, bodisi razvojni, investicijski ali pa sanacijski, ki so jih izdelali v delovnih organizacijah —

GOSPODARSKI KOMENTAR

Še posebej velja to za manjša podjetja — dokazujejo, da se vodilnim kadrom niti ne sanja, v kakšno proizvodnjo velja vložiti prihranjena sredstva. Pri tem ne mislimo na primere, ko so v nedavni preteklosti posamezna podjetja zavoljo obilnega dohodka vlagala svoja sredstva v proizvodne programe, ki z njihovo osnovo dejavnosti niso imeli nič skupnega. Naša pozornost tokrat velja podjetjem, ki želijo vlagati v širjenje proizvodnih zmogljivosti ali gradnjo novih kapacitet ter podjetjem, ki morajo zavoljo slabega gospodarskega položaja nekaj spremeniti v svoji proizvodnji.

Sanacijski programi so za mnoga podjetja pretrd oreh. Pozablja namreč, da ni dovolj, če zagotovijo samo sredstva za odpravo trenutnih težav. Sanacija je nekaj več: zagotoviti mora trajno socialno varnost zaposlenim delavcem, kar pomeni, da morajo v podjetju „izbrati“ takšen proizvodni program, ki bo zanimiv za trg. Pri izbiri pa največkrat naletijo na žalostno resnico, da takšne izdelke v dovolj velikih količinah za potrebe trga že izdelujejo v sorodnem podjetju.

Dejali bi torej, da je do tržno zanimivega proizvodnega programa vedno težje priti. Drži, čeprav je hkrati res, da so za to postavljeni kadri v podjetjih vse premalo zavzeti pri iskanju takšne proizvodnje, ki jo bo trg sprejel. Za Slovenijo, žal, nimamo enako

vrtnih podatkov, toda najbrže pri nas ni dosti drugače kot v sosednji Hrvaški. Zagrebški inštitut za gospodarstvo — tako poroča Ekonomska politika v predzadnji številki — je nanreč v anketi ugotovil, da četrtnina podjetij iz predelovalne industrije že pet let ni ničesar spremenila v svojih proizvodnih programih, več kot 60 odstotkov anketiranih podjetij pa tri leta. Tolikšno „spanje na lovorikah“ pa v hitro spreminjajočih se tržnih gospodarskih pogojih ter ob velikem napredku tehnologije v svetu kajpada ni nič drugega kot gospodarski samomor. Zlasti se, ker je anketa nedvoumno pokazala, da sprememb ni bilo izključno zavoljo pomanjkanja novih zamisli ni pobud.

Skratka finančna sredstva in pobude za investiranje so, veliko manj pa je temeljnih odgovorov na vprašanje, kaj izdelati. Res je, da je temu deloma krivo pomanjkanje ustreznih kadrov tako v podjetjih, kot tudi v ustanovah, ki se tako ali drugače ukvarjajo z razvojem gospodarstva.

Vendar posamezni primeri v gospodarstvu dokazujejo, da tudi kadri, ki so, lahko ob primerni zavzetosti spremljajo tržna gibanja, novosti v tehnologiji in druge značilnosti gospodarskega napredka in razvoja. Na pomlad letos so slovenski sindikati ponudili zanimivo zamisel: ustanoviti bi bilo treba strokovno službo, nemara kar na republiški ravni, ki bi lahko podjetjem, ki želijo ali morajo spremeniti proizvodni program, pomagala pri iskanju pravilne poslovne usmeritve.

Razumljivo je, da je pot do uresničitve zamisli dolga, toda nikakor ni moč trditi, da je ob primerni preusmeritvi dela raziskovalnih ustanov, večji prizadevnosti v samih podjetjih, pa tudi družbene skupnosti ne bi mogli uresničiti. Vsekakor pa bo treba kaj hitro začeti drugače uporabljati investicijska sredstva, sicer bomo še naprej capljali za bolj domiselnimi poslovnimi konkurenti iz razvitih dežel.

B. RUGELJ

SLOVENSKA BISTRICA

Rast industrije

Po predlogu družbenega plana razvoja občine Slovenska Bistrica za obdobje 1976—1980 bo industrijska proizvodnja glavni nosilec razvoja v občini. Tako v planu predvidevajo, da se bo celotni dohodek v tem obdobju realno povečal za 70,5 %, celotni družbeni proizvod na zaposlenega za 64 %, zaposlenost za blizu 21 %, investicije in izvoz za 133 % in sredstva za poslovne sklade za več kot 62 %.

Ob tem v občini poudarjajo, da bo z izgradnjo prenosnega visoko in nizkonapetostnega omrežja občutno izboljšana preskrba občine z električno

energijo, ki je osnova za nadaljnji razvoj večine gospodarskih panog.

Znatno povečanje proizvodnje pričakujejo tudi v Impolu kot največji delovni organizaciji občine Slovenska Bistrica. V tem kolektivu si bodo prizadevali za strukturo preusmerjanje in predvsem za večjo kvaliteto aluminjskih proizvodov. To pa naj bi omogočilo skoraj 2,5-krat večji izvoz.

Kljub težavam je mogoče pričakovati nadaljnji uspešnejši razvoj tudi v proizvodnji elementov radijske in elektro tehnike. Velike razvojne možnosti vidijo v Slovenski Bistrici tudi v

ročni proizvodnji votlih razsvetljavnih teles iz bistriske steklarne, pa tudi izvozne možnosti njenih izdelkov na nekatera zunanja tržišča.

Z dodatnimi investicijami pričakujejo tudi v gradbeni industriji bistvene kakovostne premike. Med panogami, ki bodo bistveno prispevale k rasti industrije bistriske občine v letih 1976—1980, je tudi lesno-predelovalna industrija. Pričakujejo tudi lahko, da bodo uresničili svoj plan v Tovarni olja Slovenska Bistrica, kjer nameravajo do leta 1980 povečati proizvodnjo za blizu 70 %.

V. H.

ABC odnosov v kolektivu

Vojna prepirljivcev

Piše: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

„Ne vem, kaj je ljudec! Včasih me kdo užali, napade, kot da bi bil največji razbojnik. Premišljuje in ne vem, zakaj? Vem sicer, da se včasih konfliktom ne da izogniti, vendar sem prepričan, da ljudje to počenjajo v glavnem brez pravega vzroka,“ je pripovedoval direktor.

Ali so pravi vzroki ali ne, je težko reči. Lahko pa zapisem, da so vedno motivi. Včasih gre za osebni interes posameznika, včasih skupine, ki misli, da je zaradi nečesa prizadeta in ki je do nekega trenutka molčala, nato pa zliža z velikimi curki vso ego na odgovornega tovariša, ki ni niti slutil, kaj ga čaka.

Prizadeva, da bi dokazal, da ima prav. Zbira somišljenike in išče njihovo podporo. Pravi motiv največkrat zamolči, ker je pogosto takšen, da bi ga drugi obsodili. Zato mora lagati in pretiravati, kajti „v vojni so dovoljena vsa sredstva“. Zlasti še, če je ta „bojevnik“ človek s slabimi osebnimi lastnostmi. In ko se vojna začne, gre do konca. Razen, če ne dobi podpore tam, kjer jo je pričakoval. V takšnem primeru se za nekaj časa potuhne in čaka na svoje zadoščenje, hkrati pa marljivo zbira „materiale“ in „dokaze“, s katerimi bo ob pravem trenutku že pokazal ljudem, kakšen je v resnici njihov šef. Pričakovanje, da bo odnehal, ko bo videl, da se je preneglil, se ne uresniči. To lahko naredi le razumen in osebno zrel človek, ki bo prvi ponudil roko sprave.

Prepirljivec pa bo boj nadaljeval. Z vsemi sredstvi. Na pomoč bo poklical forume zunaj kolektiva pa tudi tisk. In ko reče zadnjo besedo

sodišče, tudi takrat ne odneha, češ, „kaj drugega pa bi lahko pričakoval, saj revež ostane vedno revež!“

Napako pa je naredil tudi vodilni delavec. Ljudem bi moral takoj povedati pravi motil konflikta. Vse bi bilo manj boleče, ker bi ostal prepirljivec bržkone sam.

Konflikti s poštenimi posamezniki se po navadi hitro končajo. V glavnem jih odpravi iskren pogovor, včasih pa tudi — čas.

Zavedati pa se moramo, da se kljub vsemu prizadevanju včasih ne bomo mogli izogniti konfliktom, kajti v kolektivu so vedno različni tokovi, javni in tajni motivi posameznikov in skupin, različne težnje.

Če pa so konflikti le prepogosti, naj se približno takole vprašajo tisti, ki imajo vpliv in besedo v kolektivu:

DENARNA POMOČ DRUŽINI UMRLEGA DELAVCA

kupon § PRAVNIK SVETUJE

VPRAŠANJE: Zanima nas, ali so po sindikalni listi vsa podjetja oziroma organizacije dolžne ob smrti delavca izplačati njihovim družinam kot pomoč dva ali tri poprečne mesečne osebne dohodeke? Zanima nas tudi, ali morajo delovne organizacije tako izplačilo predvideti v svojih pravilnikih oziroma samoupravnih sporazumih ali pa je dovolj, da o izplačilu odloča delavski svet podjetja.

PRIZADETI

ODGOVOR: Sindikalna lista je skupen dogovor organizacij sindikata o nekaterih vprašanih razporejanja in delitve dohodka oziroma delitve sredstev za osebne dohodeke. V prizadevanju, da bi ta vprašanja čim bolj enotno urejali, vsebuje sindikalna lista razporejanja posameznih prejemkov, v teh mejah pa samoupravni sporazumi organizacij združenega dela določajo konkretne višine posameznih prejemkov, dodatkov, pomoči itd. Sindikalna lista zato nima neposredne pravne moči. Njena priporočila po-

stanejo veljavna šele po sprejetju v samoupravnih sporazumih, kc torej postanejo njihov sestavni del.

Vsako podjetje lahko torej določila sindikalne liste upošteva šele tedaj, ko jih delavci sprejmejo in vnesejo v svoje samoupravne sporazume. V vašem primeru torej delavski svet na podlagi sindikalne liste ne more sam odločiti o višini enkratne pomoči družini umrlega delavca, pač pa lahko odloča šele na podlagi določil vašega samoupravnega sporazuma.

Več odkrito-srčnosti!

Po formalni plati smo v minulih letih uredili marsikatero zelo pomembno sistemsko vprašanje na področju telesne kulture. Gre vsekakor za spodbudne premike, za nekatere dolgo porajajoče se spremembe, ki pa v nekaterih primerih še niso prinesle tega, kar bi morale, kar smo pričakovali; med drugim, denimo, tudi finansiranje telesnokulturne dejavnosti „po novem“, če lahko uporabimo to besedo.

Telesnokulturne skupnosti naj bi torej pri rezanju kruha mislile na vse, ne le na tekmovalni šport in naše „reprezentance“, temveč tudi na množično telesno vzgojo, na športno razvedrilo vseh naših občanov, ki jim naj bi prejel ali slej postala športna rekreacija vsakdanja navada. Jasno smo namreč zapisali – in ob tem ni imel nihče ničesar pametnega pripomniti – da mora vsa dejavnost stoneti na množičnosti, naj bosta tekmovalni in vrhunski šport le nadstavba načrtni skrbi za telesnokulturnem področju v naših šolah, krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah in seveda v športnih organizacijah. Z drugimi besedami povedano: dogovorili smo se najprej za množičnost pa tudi tekmovalni šport in ne za obratni vrstni red.

In kar je bilo na samem začetku vsem jasno in samo po sebi umevno, je danes marsikomu znova zelo nejasno. Vsaj praksa kaže tako. In tudi pri tako pomembnem vprašanju, kot je finansiranje.

Se vse preveč je namreč primerov, da nam nikoli ne zmanjka sredstev, ki jih zbiramo za telesnokulturno dejavnost, za zelo nepomembne ekipe oziroma tekmovalna moštva, ki redno potujejo, enkrat tedensko tudi tekmujejo, drugo z drugim pa živijo na precej veliki nogi in trošijo zelo veliko družbenega denarja. Občudovalcev, ki jim pravimo tudi gledalci, jo malo ali nič, za družbo pomenijo zelo malo ali skoraj nič, saj od sebe pravzaprav nič pametnega ne dajejo, ob vsem tem pa štejemo med glavne potrošnike sredstev, ki jih družba, točneje povedano naši delavci, dajejo od svojega dohodka za telesnokulturno dejavnost. In teh primerov ni malo! Preveč, da bi o njih molčali. Tako nas veljajo nekateri „tekmovalci“, od katerih zares nihče ničesar nima, še gledalci ne, letno tudi po sto in več novih tisočakov! Ob tem vemo, čigav denar trošijo in vsi smo prepričani v to, da ne svojega.

Ce bi bilo sredstev za športno dejavnost dovolj, če šolska športna društva ne bi prelivala znoja, da si lahko nabavijo najcenejše športne rekvizite, če ne bi bil problem zvrtili denar za najpotrebnejše množične telesnokulturne akcije, kot so, denimo, „naučimo se plavati“, če se ne bi tako pogosto zataknilo pri vprašanju finansiranja različnih TRIM akcij ter organizacije aktivnega oddiha zaposlenih ... , potlej bi morda še molčali.

Sicer pa je prav, da na glas povemo, kako smo se zmenili za eno, v mnogih primerih pa delamo nekaj čisto tretjega. Nekaj takega, kar nikomur ne koristi, še najmanj pa nadaljnjemu razvoju naše telesnokulturne dejavnosti. In če bi bili priča številnejšim javnim opominom, če bi se pogosteje odkritosrčno pogovarjali o tem, kako uresničujemo sprejete sklepe, potlej bi bila praksa gotovo nekoliko bližje vsemu sistemu, kar smo tako zelo lepo in pametno zapisali v naših dokumentih, ki govore o telesni kulturi.

A. ULAGA

V rokometu je bil rezultat 15:11 za Mehaniko ...

PRVE ŠPORTNE IGRE PRIJATELJSTVA

Igre bodo postale tradicionalne!

Kolektiva Mehanike iz Trbovelj in KPD Dob pri Mirni praznujeta letos že deset let plodnega poslovnega sodelovanja. Zato so se zaposleni obeh delovnih organizacij odločili, da popestrijo svoje prijateljske igrice s športnimi igrami, saj je med delavci veliko ljubiteljev aktivnega razvedrila.

Tako so minulo soboto organizirali svoje prve „športne igre prijateljstva“, ki pa naj bi postale v prihodnje tradicionalne. V tem primeru gre torej za nekoliko drugačen vrstni red, kot pa smo ga navajeni v večini primerov: najprej za sodelovanje pri vsakdanjem delu, to je za sodelovanje v proizvodnji, iz katerega se je kasneje rodilo tudi sodelovanje na športno-rekreativnem področju.

Tokrat so bili gostitelji delavci KPD Dob pri Mirni. Na sporedu so bila tekmovalna v malom nogometu, kegljanju, rokometu, streljanju in šahu, ekipe pa so bile mešane. Rokometaši in nogometaši so tekmovali na zelo lepih športnih terenih ob novi osemletki v Mirni. Strelci in šahisti so merili svoje znanje v Dobu, medtem ko so kegljači podirali keglje v Mirni peči. Vreme je bilo tekmovalcem izredno naklonjeno, udeležba je bila za prvič na moč spodbudna, iger se je namreč udeležilo blizu sto predstavnikov

obeh delovnih organizacij, zato so prve športne igre prijateljstva lepo uspeli. Za vse to gre seveda zasluga tudi poštovnim organizatorjem, ki so več kot dobro opravili zahtevno delo.

V popoldanskih urah je bilo ob bazenu v Mirni na sporedu še tovariško srečanje. Tu so se predstavniki obeh kolektivov tudi domenili, da se bodo v prihodnje leto pomerili v Trbovljah, saj bodo v prihodnje igre vsako leto.

Pa rezultati! No, ti res niso najpomembnejši, saj v tem in podobnih primerih zares se vedno velja pravilo „važno je sodelovati“. Pa vseeno, za marsikoga so važne tudi točke! Zato naj ob koncu vrnemo še to, da so v skupni uvrstitvi tokrat slavili zmago predstavniki Mehanotehnike. Bil so boljši v treh športnih panogah, domačini pa v dveh. S tem pa seveda še ni rečeno, da bo tako tudi v prihodnje leto v Trbovljah.

Pokal za kranjsko Savo

V soboto so bile na Kodeljevem III. letne športne igre SOZD Polikem, na katerih je nastopilo več kot 500 tekmovalcev in tekmovalk iz 11 delovnih organizacij v združenem podjetju, tekmovalci so se pomerili v 8 disciplinah. Prvo mesto in pokal je že drugi zapored osvojila ekipa kranjske Save pred domžalskim Heliosom in medvoškim Donitom. Namen iger je bil tako po množičnosti kot tekmovalni plati dosežen, za kar so poskrbeli udeleženci sami, organizator ŠD Slovan ter pokrovitelj podjetje Commerce.

Rezultati:
 Mali nogomet: 1. Helios, 2. Sava, 3. Melamin, 4. Donit, 5. Commerce;
 Košarka: 1. Helios, 2. Donit, 3. Color, 4. Sava, 5. Melamin;
 Namizni tenis: 1. Donit, 2. Sava, 3. Melamin, 4. Astra, 5. Commerce;
 Balinanje: 1. Sava, 2. Melamin, 3. Color, 4. Donit, 5. Melamin;
 Šah: 1. Sava 28, 2. Donit 23, 3. Helios 19, 4. Astra 16,5, 5. Melamin 16 točk;
 Vlečenje vrvi: 1. Astra, 2. Color, 3. Helios, 4. Sava;
 Kegljanje, moški, ekipno: 1. Sava 2532, 2. Color 2479, 3. Donit 2471, 4. Helios 2430, 5. Jub 2424; posamezno: 1. Jenko (Donit) 504, 2. Sušteršič (Sava) 465, 3. Rihtar (Helios) 464; ženske ekipno: 1. Helios 1419, 2. Sava 1275, 3. Melamin 1241, 4. Astra 1054, 5. Donit 1027, posamezno: 1. Končan (Donit) 383, 2. Jeretina (Helios) 375, 3. Zajc (Sava) 367.

Streljanje, moški ekipno: 1. Color 496, 2. Sava 484, 3. Jub 470, 4. Donit 448, 5. Melamin 408, posamezno: 1. Hribnik (Color) 175, 2. Černe (Sava) 166, 3. Krelj (Color) 166; ženske ekipno: 1. Melamin 402, 2. Sava 327, 3. Color 316, 4. Donit 264, 5. Helios 250, posamezno: 1. Zalar (Melamin) 152, 2. Zajc (Sava) 142, 4. Sulman (Melamin) 128.

Skupna uvrstitev ekip: 1. Sava Kranj 75, 2. Helios Domžale 56, 3. Donit Medvode 53, 4. Melamin Kočevje 48, 5. Color Medvode 46, 6. Astra Ljubljana 25, 7. Commerce Ljubljana 21, 8. Jub Dol 16, 9. do 10. Arbo Podgrad in Kemnja-impex 5, 11. Chemo Ljubljana 2.

NOVICE, REZULTATI, MNENJA...

Investicije v dom se obrestujejo

Tudi delavci celjskega Aera še vedno vztrajajo pri svojem počitniškem domu. Imajo ga na Lošnju, in čeprav ima blizu 60 let, je v poletnih mesecih tako zaseden, da vsi, ki se zanimajo za počitnice na morju, ne pridejo na vrsto. Poleg doma na Lošnju

pa imajo delavci Aera še svoje počitniške kapacitete na Golteh, ki so Celjanom zelo „pri roki“ in so zato tudi dobro izkoriščene. Do lanskega leta je imel počitniški dom na Lošnju le 33 ležišč, kar pa je bilo, glede na veliko povpraševanje, odločno premalo. Zato so se delavci Aera odločili za povečanje kapacitet, saj so spoznali, da se jim investicije v počitniški dom vsestransko obrestujejo. Celodnevna oskrba na Lošnju

velja 90 dinarjev, otroci pa so seveda deležni popusta. Ob tem je treba povedati, da so vsi zaposleni prejeli regres: tisti z višjimi osebnimi dohodki 900 dinarjev, ostali pa 1100. Ker pa si nekateri delavci kljub vsemu niso mogli privoščiti zasluženih počitnic na morju, gre predvsem za nekatere matere samohranilke in socialno šibke, jim je priskočila na pomoč sindikalna organizacija.

J. ZAVRŠNIK

NOVA GORICA

Nova sekcija ŠD Meblo

Športno društvo Meblo, ki ima na skrbi predvsem rekreacijo zaposlenih, se je odločilo, da že v bližnji prihodnosti ustanovi novo športno sekcijo za tenis. Pobudo za ta korak so dali seveda delavci sami, v glavnem tisti, ki jim je tenis, kot šport, najbolj pri srcu.

S tem v zvezi so v Meblu že pričeli z udarniškim delom, saj bi imeli radi kar v najkrajšem času lastno igrišče za tenis. In vse kaže, da bo nov športni objekt nared še ta mesec. Odstelj dalje bo torej imelo ŠD Meblo že dvanajst sekcij.

R. KOLENC

SEVNICA

Pomanjkanje objektov

Poleg tega, da je kolektiv sevniške Kopitarne dobro poskrbel za dopustovanje svojih delavcev, saj je treba odštei za dan počitnic na morju komaj 42 dinarjev, imajo zaposleni te delovne organizacije tudi lepe možnosti za dnevno rekreacijo. Sportniki Kopitarne sodelujejo na najrazličnejših sindikalnih tekmovanjih, najaktivnejše pa so strelska, šahovska in kegljaška sekcija. Šahisti štejejo celo med najboljše v občini.

Ker poteka športna dejavnost tudi v tem kolektivu pod okriljem sindikata, najpotrebnejša finančna sredstva nikoli ne predstavljajo nepremostljive ovire pri uresničevanju zastavljenih načrtov. Več problemov pa je s športnimi objekti, saj imajo svoj prostor v Kopitari le strelci in šahisti, medtem ko morajo ostali športniki iskati gostoljubje drugod.

- a

KOČEVJE

Nogometaši po novem

Zaradi novosti v slovenski telesni kulturi bodo v prihodnji sezoni tudi kočevski nogometaši tekmovali po novem sistemu. Nastopali bodo namreč v dolnjski medobčinski ligi, ki bo združevala tudi nekatere močnejše ekipe, kot na primer nekdanjega člana conske lige Bela krajina iz Črnomlja.

Da bi bili nogometaši čim bolj pripravljeni za novo sezono, so predvideli nekaj tekem z Ribnico, garnizonom iz Ribnice, Grosupljem in še z nekaterimi ekipami. Ta srečanja naj bi dala odgovor na vprašanje, koliko so kočevski nogometaši pripravljeni za štart v novem tekmovanju.

Z. FAJDIČA

JESENICE

Več rekreacije na dopustu!

Komisija za oddih in rekreacijo pri jesenjski železarni si prizadeva, da bi obogatila letni oddih zaposlenih. V železarni namreč sodijo, da je to vprašanje razmeroma zapostavljeno, saj je izkončanje prostega časa med letnim oddihom povsem prepuščeno pobudi posameznikov.

Zato člani omenjene komisije računajo, da bodo že prihodnje po-

letje poskrbeli za organizirano rekreacijo zaposlenih v času rednega letnega dopusta. V počitniških domovih v Crikvenici in v Biogradu bodo poskrbeli za potrebne športne rekvizite, organizirali pa bodo tudi med letnim oddihom povsem prepuščeno pobudi posameznikov. Zato člani omenjene komisije računajo, da bodo že prihodnje po-

OB 40-LETNICI VELIKE TEKSTILNE STAVKE V SLOVENIJI (VIII.)

PETINTRIDESET ODLOČILNIH DNI

Piše: Dr. France Kresal

OBLAST ZAHTEVA IZPRAZNITEV TOVARN

Ker delavci 3. septembra zjutraj niso končali stavke in pričeli z rednim delom v vseh tovarnah, so industrijci 4. septembra preklicali svojo izjavo z dne 2. septembra in podali novo izjavo, zelo podobno tisti, ki jo je sprejela zveza industrijcev 26. in 27. avgusta, kot odgovor na nadaljevanje stavke na Gorenjskem. Ta mariborska izjava, ki je bila objavljena 5. septembra v Slovenju, se končuje: „Tekstilni industrijci so sprejeli izjavo tako, kakor je bila sestavljena, pod pogojem, da gre de-

tarni poti, je ban izdal 5. septembra uredbo o stavki, ki je 7. septembra izšla v Službenem listu in z istim dnem začela veljati. S to uredbo je ban legaliziral nasilno intervencijo oblasti.

Z banovo uredbo je stopil štrajk v novo fazo. Boj industrijcev proti „nezakonitemu načinu stavke“ je dobil pravno podlago. Časniki nič več ne pišejo s simpatijami o stavki. O stavki molčijo, ali pa govore o „neodgovornih in temnih elementih, ki so zavedli delavce“; o stavki prinašaj odslej največ le uradna poročila. Centralni

nimi podjetji, ki so pri tem mezdnem gibanju udeležena in pri katerih je treba morda računati s kakimi posebnimi razmerami, ki jih centralni tarifni odbor za tekstilno delavstvo ni mogel dovolj predvideti in pregledati, ko je sestavil svoj predlog za kolektivno pogodbo.

Delavstvo tistih tekstilnih tovarn, ki še niso šle v stavko, pa naj v stavke ne stopa, ker zaenkrat za to ni nikakega povoda. Nobena nova stavka v tem trenutku ne bi mogla pogajanj pospešiti.

Dragocene sile je treba čuvati, da se zastavijo v tistih pod-

Tekstilna stavka v tovarni Inteks v Kranju: delavci čakajo na hrano...

lavstvo naslednjega dne v vseh mariborskih tekstilnih tovarnah na delo. S tem so tekstilni industrijci storili vse in odstranili vse ovire, ki bi mogle opravičevati nadaljevanje tega štrajka. Kakor je iz navedenega razvidno, mariborski tekstilni industrijci štrajka niso zakrivali in zato odklanjajo vsakršno odgovornost za posledice štrajka.

Gorenjski tekstilni podjetniki so bili zelo nejevoljni zaradi ravnanja Mariborčanov ob začetku stavke. Ogorčeni so bili nad poskusom, da bi že prvi dan po vsej sili končali štrajk. Očitno so jim neloyalnost in jim oponašali polomijo v zvezi s prvo izjavo z dne 2. septembra. Gorenjski podjetniki so se že pripravljali na drugačno likvidacijo stavke. Pričakovali so skorajšnjo pomoč oblasti za nasilno izpraznitev tovarn in likvidacijo stavke. Zbrali so podatke o organizatorjih stavke, jih sporočili policiji z zahtevo po aretaciji in izpolnjevali tako imenovane črne liste, kamor so po kategorijah vpisovali zavedne delavce, ki so se v stavki aktivno udeleževali. Take črne liste so izpolnjevali v vseh podjetjih. Kdor se je znašel na črni listi enega podjetja, so mu bila pozneje zaprta vrata v vseh tovarnah. Zanj ni bilo več dela in služka.

tarifni odbor poziva tekstilce k disciplini in odkrito grozi z obračunom in izključevanjem posameznih zavednih delavcev in celotnih podružnic.

5. septembra je izšel razglas tekstilnemu delavstvu, ki so ga poleg centralnega tarifnega odbora podpisali še tajniki vseh treh strokovnih organizacij. Ta razglas, ki so ga na letakih razširili med delavstvom in ga je v izvlečku 9. septembra objavila tudi Delavska politika, se je glasil:

„Tekstilnemu delavstvu Slovenije!

V svoji veliki borbi ste močno in solidarno manifestirali svojo zahtevo po čimprejšnji sklenitvi kolektivne pogodbe za vseh 14.000 tekstilnih delavcev v Sloveniji. V tej borbi se morate zavedati, da je potrebna na eni strani odločnost in požrtvovalnost, na drugi strani pa brez-pogojna disciplina in pa pravilna taktika. 10.000 stavkajočih tekstilnih delavcev nam priča o tem, da vam odločnosti in požrtvovalnosti ne manjka, čemur se imamo zahvaliti, da smo prišli do resnih pogajanj za kolektivno pogodbo.

Pogajanja so v teku. Ne sme vas motiti, da ta pogajanja med zastopniki industrije in zastopniki delavskih strokovnih organizacij le počasi napredujejo. Zavedajte se tega, da ni lahka stvar najti soglasje s 67 tekstil-

jetjih, v katerih se še ne stavka in ki ne bi hotela pristopiti h kolektivni pogodbi.

V tovarnah, kjer se stavka, pa je nujna dolžnost stavkajočih, da urede svojo taktiko tako, da se v podjetjih ne bo delala škoda in izzivali nepotrebni spori z zastopniki podjetij.

Zato ponovno pozivamo vse krajevne in tarifne odbore, strokovne odbore in funkcionarje strokovnih organizacij ter delavstvo sploh, da si prizadevajo:

1. da se blago v tovarnah, ki je izpostavljeno kvaru, takoj spravi na varno oziroma stori vse, da se odvrne škoda;
2. da prepuste vse obratne pisarne in telefonske naprave vodstvom podjetja in dovolijo vodstvu in uradništvu vstop v pisarne;
3. da se v podjetjih, koder so v delu novi tovarniški objekti (dozidava objektov, dimnikov itd.), ki jih izvršujejo gradbena podjetja, ne preprečuje izvršev teh del.

Tisti, ki bi nadalje priporočali ukrepe, ki bi mogli spraviti stavkajoče delavstvo v nasprotje z oblastmi in zakonom, bi prevzemali nase težko odgovornost. Zato vam svetujemo, da takim pozivom ne sledite!

Zavedajte se, da je le disciplinirana in organizirana delavska armada zmagovita!“

(Nadaljevanje prihodnjič)

BREZ BESED
Karikatura A. Novak

— Tale bi bil na olimpiadi naš zmagovalec v maratonu z ovirami...
Karikatura: I. Antič

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 8. 9. 1976 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade 200, 150 in 100 din.

DE	LETOVIŠČE BLIZU UMACA	ZAZNA-MOVANJE	SLOVENSKI SLIKAR (PERDO)	RUS. M. IME (NOGOMETAŠ BUDINI)	FRANCOŠKI PISATELJ („NANAN“)	RUŠKI NADZORNIK JAVNIH ZGRADOB	STAR. AM. FILMSKA IGRALKA	ČEŠKA PRITRILNICA	RAVEN, GLADINA	DRAGO TRŠAR	SVETOVNO ZNANI FINSKI ARHITEKT	ŠPORTNIK PAVLIČ
PREBIVALEC NOVE ZELANDIJE												
PRILOBČENJE, OBJAVITEV												
SREBRU POLITIČNI DELAVEC										RENIJ, SLOVENSKI SKLADATELJ (VASILJ)		
TAJNO DELOVANJE								OVOJ, OBLAK, BRANE				
GALEKTA				VRV	GLINASTA PIŠČAL	TORINO LADO, AMBROŽIČ			VELIMANOV, NEMŠKI MESCANSKI FILOZOF			
VRSTA ŽITA			REKA V ROSAVINI OSLOVSKI GLAS									ETUI, TULEC
ZRAČNI AVTOBUS								ELEKTRICNA RIBA, NADVIŠJA, G. TURČIČE				
REKA V SZ.						KING COLE				BRŠKA ČRKA		
SESTAVIL: DELAVEC NA AKORD R. N.						DOMAČA TVORILKA RUBLJA				BARVA IGR. KART, PAPEREM, TIL-LACA VRHUN		
STEKIČ MENAD			VODICA ZA DO BRUJBU, NESTO V ZAH. ROMUNI									VENEZIJA
ŽELEZOV OKSID				NINO ROBIČ, SKLADATELJ, OSTERC			HRVATSKA, MEZOSOPRAN, POTRILLO, O PRESHU					
HRVATSKI SKLADATELJ (BLAGOJE)						NAKODRANO, SUJANO, BITASTA, KOST						
DE	BIVŠI DEŽELNI GLAVAK, KOROSKE	ALUMINIJ, ARABSKI KNEZ			VRSTA PSA, OKRAŠANO, H. IME						AVTOR „MILLOVE ZALE“	ŽIVALSKA NOGA
POHURJE - VALNO SREBISTVO								POVEČANJE PORAST, ITALIJANSKI RADIO				
IVAN MINATTI			ZARUČNA DELAVKA, ŠTEFAN, NEMEC									
SLOVENSKI PISATELJ												
REKA SKOZI PIRENCE					GERMAN-SKA BOŽANSTVA				GRŠKA ČRKA			

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Izrečani reševalci iz prejšnje številke:

1. nagrada, 200 din: Janez Kloboves, Poljane 62, 64223 Poljane;
2. nagrada, 150 din: Franc Moškon, Mirke 13, 61360 Vrhnika;
3. nagrada, 100 din: Marija Miklič, Istrskega odreda 6, 66000 Koper. Nagrade bomo poslali po pošti.

OKOLIČANI, TONE SELISKAR, OSEKA, ANKARA, ROG, REN, AMEN, IVAN, MIR, ETA, NS, ADANA, LI, OKAPI, IBAR, LAMARTINE, AS, AMID, ARTINO, RIN, URAR, TER, IT, ARAN, LECA, NRAVI, IGOR, GORA, STRAŽA, OVELOST, ETER, LITOTA, DNINA, OCENITEV, VIR, GAJ, PORA, ANA.

Mojstri obračanja zemlje

Minuli teden so v Kranju slovenski traktoristi pokazali, kaj znajo. Na 20. republiškem tekmovanju traktoristov in 4. republiškem tekmovanju mladih zadružnikov in združnic so brazde obračali najboljši. Po mnenju strokovnjakov, ki so tekmovanje vodili, je predvsem kvaliteta oranja vsako leto boljša.

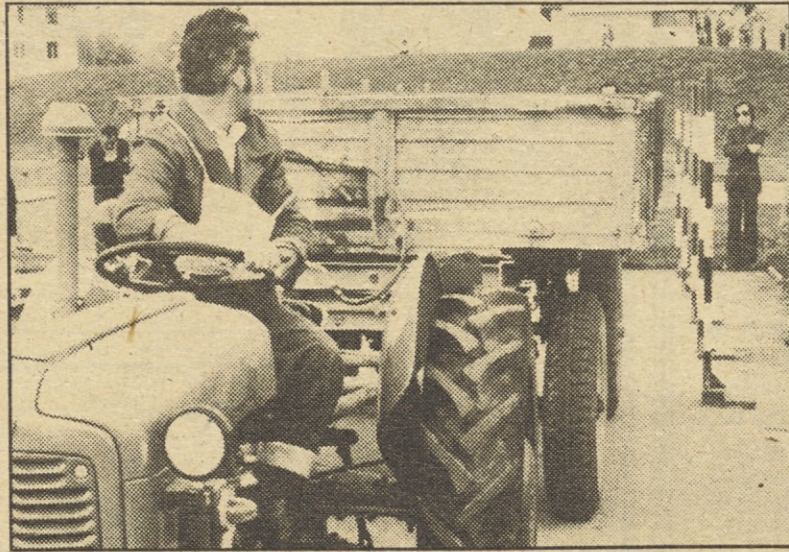
To pa je tudi namen tekmovanj, saj pravilno obdelovanje zmanjšuje stroške in tudi zemlja daje več.

Čim več bo torej traktoristov tekmovalo, letos je bilo, upoštevaje tudi predtekmovanja, 500 tekmovalcev, in čim več ljudi si bo ogledalo ta tekmovanja, več se jih bo seznanilo s pravilno obdelavo zemlje in boljši bo pridelek. Ni torej toliko pomembno, kdo je tokrat zmagal in kdo bo lahko tekmoval v zveznem merilu in kdo na svetovnem prvenstvu. Veliko bolj pomembno je dejstvo, da je večina oračev zelo izenačena po kakovosti in da je le-ta vsako leto višja. Pa še nečesa ne smemo zanemariti.

Tako na področjih kot na republiškem tekmovanju je vse več mladih! Tuji taki že tekmujejo, ki zaradi „pomanjkanja“ let še nimajo dovoljenja za upravljanje traktorja.

Rezultati teh najmlajših in mladih pa so zelo blizu tistih, ki vozijo in orjejo že več kot 10 let. Tudi enakopravnost moških in žensk je na tekmovanjih prišla v polni meri do veljave. Ženske prav nič ne zaostajajo za moškimi tovariši – naj bo to iz golega veselja do mehanizacije oziroma do upravljanja s traktorjem ali pa iz nuje, ko je na kmetiji edini naslednik dekle. Res je tudi, da prihaja na tekmovanja vsako leto manj poklicnih traktoristov.

Vzrok za to smo sicer že omenili v eni prejšnjih števil, a naj ga vseeno ponovimo: poklicni traktoristi službeno obdelujejo zemljo z veliko večjimi traktorji in večbrazdnimi plugi, kot pa so predpisani na tekmovanju in, ne nazadnje za svoje

Končni zmagovalac med poklicnimi traktoristi je bil Jože Markoja iz KIK Pomurka. Proglasen je bil tudi za najboljšega orača. Bil pa je tudi eden najboljših v spretnosti vožnji in na teoretičnem delu tekmovanja. „Traktor vozim že 15 let,“ pripoveduje. „Tudi tekmoval sem že večkrat, enkrat tudi nadržavnem prvenstvu. Poklic traktorista ni lahek. Tovarne traktorjev še niso dokončno rešile traktorskega sedeža, zato pri nas najbolj trpi hrbtenica pa tudi želodec in ledvice. Po desetih ali 15 letih si že kar pošteno zdelan. Toda, kam naj bi šel? Morda za čuvaja?“

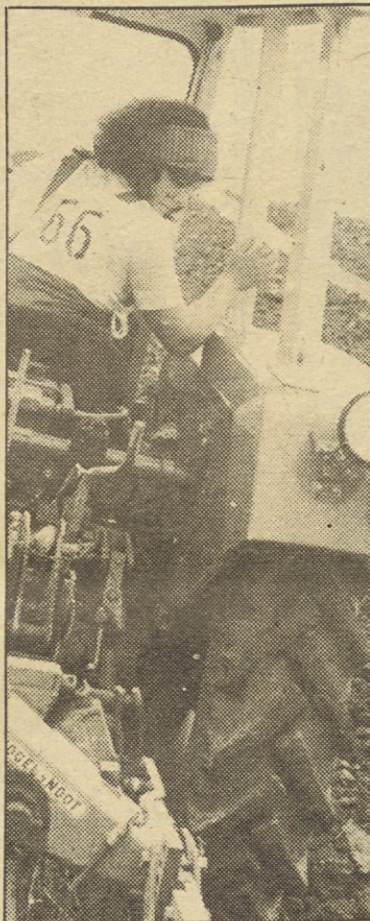
uspehe na tekmovanju niso niti najmanj stimulirani.

Čeprav smo sicer dejali, da rezultati niso toliko pomembni, čeprav so vseeno gonilna sila tako na področjih kot na republiškem tekmovanju, naj le povemo, da so bili tudi tokrat ekipno najboljši traktoristi iz KIK Pomurka, drugi so bili ljubljanski kooperanti in tretji Mariborčani. Med posamezniki pa je bil najboljši Jože Markoja. Pri mladih zadružnikih je zmagala ekipa Maribora, med posamezniki pa Stanko Kramberger, prav tako iz Maribora. Med zadružnicami Kristina Blažič iz Ljubljane ni imela močnejše konkurence, čeprav se ji je zelo približala Mojca Zajec, prav tako iz Ljubljane. Vsi najboljši bodo seveda odšli pokazati svoje znanje tudi na državno prvenstvo, ki bo letos v Bosanski Gradški.

A. AGNIČ

Kristina Blažič je tudi tokrat pokazala, kaj se je v dolgih letih naučila doma, ko je sama s traktorjem obdelovala zemljo. Dokazala je, da lansko prvo mesto na državnem prvenstvu ni bilo naključno.

Za Mojco Zajec iz Ljubljane, pravzaprav iz Pšate, je nenavadno, da je dosegla drugo najboljšo mesto. „Traktor vozim že deset let,“ je povedala Mojca, ki je letos dopolnila 18 let. „Čez nekaj dni bom začela hoditi v 4. letnik gimnazije, potem pa, vsaj tako sem se odločila, bom šla študirat medicino.“ Škoda za kmetijstvo! Ali, kot je v šali nekdo dejal: Upam samo, da bo tudi s skalpelom tako natančno rezala po koži kot s traktorjem po njivi.

ŽGANJE

šampion

Reportaža s sposojenim naslovom

Že za časa Ilirov so slovenska vina zaslovela daleč naokrog, in to prav po zaslugi razstave oziroma sejma vin, ki so ga v tistih časih prvič organizirali v Ljubljani. Čeprav razstave niso bile pogoste, pa prav gotovo Gospodarskemu razstavišču pred 20 leti ni bilo posebno težko vrniti Ljubljani sloves naših vin, ki so ga imela že stoletja nazaj.

Sodobno in kritično ocenjevanje vin je ljubljanskemu vinske mu sejmju prinašalo vsako leto večji ugled. Zlato odličje ljubljanskega vinskega sejma je pomenilo priznanje in spoštovanje potrošnika.

Letošnja 22. mednarodna vinski-vinarska razstava pa je dobila še posebno priznanje proizvajalcev in potrošnikov vina vsega sveta, saj je to tokrat tudi druga svetovna razstava vin. Države proizvajalke so se za to priložnost še posebej potrudile

in poslane v oceno in na razstavo 1.007 različnih vzorcev vin, 200 vzorcev žganih pijač in skoraj 100 sadnih sokov. Visoka kvaliteta jugoslovanskih vin na razstavi se kaže predvsem v številnih zlatih in srebrnih priznanjih kljub znatno strožjemu ocenjevanju. Priznanja pa niso nepričakovana, saj jugoslovanska vina že nekaj let nazaj pridobivajo sloves po vsem svetu.

Te dni je bila Ljubljana tudi prizorišče 56. skupščine mednarodnega odbora za vino in vinski trto, na kateri so najbolj ugledni strokovnjaki v svojih referatih skušali pomagati proizvajalcem za večjo proizvodnjo, predvsem pa za proizvodnjo boljše kvalitete vina. Znatno delež v tej razpravi so imeli tudi jugoslovanski strokovnjaki. Za izboljšanje kvalitete naših vin si namreč prizadevajo že več let.

Marija Brkić iz Đakovega je na ljubljanskem vinskem sejmju obiskovalcem predstavila slavonska vina, vina, ki jih prideluje 30 temeljnih organizacij Slavonije.

V hali B je bila tudi razstava pripomočkov in mehanizacije vinarstva in kletarstva.

Z otvoritvijo 2. mednarodne razstave vin so v kletnih prostorih „Jurčka“ na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli tudi stalno vinoteko, kjer zagotavljajo, da bodo imeli stalno na zalogi najboljše sorte jugoslovanskih vin.

ZAKLJUČNE BESEDE

Moški pogleda skozi okno: – Glej, sonce! Tudi ženska za pisalnim strojem obrne glavo k oknu. Moški pa se medtem spet zbere in se skloni nad potipkan list papirja: – Da, tu sva, pri prispevku. Piši naprej! ... prispevek celotnega kolektiva k izboljšanju našega standarda ...

Ženska odtolče te besede v pisalni stroj in vpraša: – Pika?

– Da, Minka! Daj v stroj nov list! Da, tako. Poiskati morava le še zaključne besede! Moški si prižge cigareto in se napoti z dolgimi koraki po sobi.

– Kaj, ko bi v zaključnih besedah spregovoril o merilih? meni

ženska za pisalnim strojem.

– Nikakor ne! Ljudje se niso pozabili, kako jim je naš normirec strigel norme. Le razgelo bi jih ...

– Ničesar tudi še nisva napisala o novem pravilniku o delitvi OD. Ne bilo bi napak, če bi ljudem za konec povedal nekaj besed o politiki delitve, svetuje ženska za pisalnim strojem.

Sredi ustvarjalnega izprehajanja moški za trenutek obstoji in jezno reče: – Nikar ne bodi tako naivna ali pa ne izzivaj! Kaj misliš, da so ljudje že pozabili mojo postavko! Nato za hip pomolči in dobi idejo: – Še najlepše bo, da zaključim referat s tem ali onim splošnim na-

čelom; le kaj bi brez potrebe drezal v sršenje gnezdo.

– Ne zameri! reče tiho ženska za pisalnim strojem.

– Odprlo se je! de moški kar naenkrat ves razveseljen. – Piši hitro, da mi misel ne uide. – Ne smemo misliti, da bi lahko uspešno izboljševali naš standard s tem, če bi nenehno povečevali sklad OD. To bi v globalu le ogrozilo ravnotežje med blagovnimi in potrošnimi skladi na našem trgu. Naš standard bo višji šele potem, ko bomo zvišali proizvodnost dela v sleherni OZD. Zato je tudi najvažnejša naloga naše TOZD dvig – vidiš draga Minka, to so besede. –

dvig proizvodnosti.

– Pika? vpraša ženska za pisalnim strojem.

– Pika! reče moški in gre počasi k oknu. – V „Grandebiku“ bi mi dali tristo jurjev več na mesec in ne bilo bi se mi treba ukvarjati še s takšnim pisanjem.

– Sonce spet lepo greje! reče ženska in zлага potipkane papirje na pisalno mizo. – Poletja še ni konec, čeprav je že tako kazalo.

– Greje! prikima moški. – Zdaj pa le brž domov in preobleci se. Ob petih greva!

– Kam? se začudi ženska.

– Presenetiti sem te hotel. V Istro – zaradi jezikov. Sobo sem že

rezerviral. Ob petih te bom čakal tam kot po navadi. Saj ti je prav, ne?

Ženska pogleda na uro: – Tri je že. Veliko časa mi ravno nisi odmeril ...

– Zjutraj še nisem vedel, kakšno bo vreme, pa tudi ne, kako daleč bova prišla z delom ...

– Z delom sva pri kraju! reče ženska in v treh izvodih spenja potipkane papirje. – Ali res misliš, da bo vreme?

– Za vsakim dežjem pride sonce! reče moški. – Na morju je pogosto tudi še septembra vroče. Pohiti!

– Bom! VINKO BLATNIK